

LÄHDEVIITTAUKSET

I UUSIIN OLOIHIN

Viite/Sivu

1. Isonvihan jälki

- 1/15 Vrt *Neovius*, Alopaeiska pappren 676—705.
- 2/16 HYK Calonius-Naumannin kokoelma A. 13.133, Uudenkaupungin rauhan-sopimus 30. 8. 1721.
- 3/17 HYK Calonius-Naumannin kokoelma A. 13.133 ja A. 95.125, Uudenkaupungin ja Turun rauhansopimukset 30. 8. 1721 ja 7. 8. 1743.
- 4/20 *Simonsuuri*, Kotiseudun tarinoita 353, 364, 368, 379—380, 396—397, 418—419. — *Manninen*, Kangasniemi I 399—400. — *Pelkonen*, Rantasalmen kihlakunta 104, 132, 144, 169. — *Neovius*, Alopaeiska pappren 522. — *Antero Pelkonen*, Vihan muistoja Itä-Suomesta, 'Uusi Suometar' N:o 17/1879 lisälehti. — Savolaispitäjien säästymisestä sodan hävityksiltä: vrt *Granit*, Savon olot 1710—1714 s. 14.
- 5/20 *Lindeqvist*, Isoviha 432. — *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat 286.
- 6/21 *Wirilander*, Puustellinväkien asumaoloja, 'Sotamuseo' 1949 47—60.
- 7/22 VA Mil 502 ja 504, Ristiinan Brahelinnan, Roinilanniemen, Innalan ja Puntalan sekä Rantasalmen Leislahden ja Iisalmen Partalan virkatalojen katselmusptk:t 1724—1727. — RA Maah Frisenheim KM:lle 31. 7. 1723, 12. 1. 1728, 22. 7. 1732, 10. 11. 1737 ja 26. 10. 1738. — *Pinomaa*, Ristiina 86. — *Manninen*, Kangasniemi I 278—279. — *Suolahti*, Pappilat 192—201. — *Neovius*, Special-Katalog 91.
- 8/22 VA 8768, Savon läänintilien todisteet 1722. — *Antero Pelkonen*, Isonvihan muistoja Vähä-Savossa, 'Savotar' näyttenumero 2/1919. — *Rissanen*, Isonvihan muistoja Iisalmella, Kotiseutu 1914.
- 9/24 *Lindeqvist*, Isoviha 140—143. — *Kronqvist*, Maanviljelysolot (esitelmäselustus), HAik 1916 355—356.
- 10/24 *Hannikainen*, Vanha Suomi 90. — VA 8768, Savon läänintileissä otteita ko. pitäjien käräjäpöytäkirjoista 1723—1725.
- 11/24 VA 8767 ja 8768, Savon lääninpäätkirja 1722/446, 489, 533 ja tilitodisteet 1722/1564—1571, 1864—1865, 2149.
- 12/26 VA 8725—8768, Savon maakirjat ja läänintilien todisteet 1700—1712 ja 1722. — *Alanen*, Etelä-Pohjanmaa IV:1, 183—184. — *Halila*, Pohjois-Pohjanmaa V 23.
- 13/26 VA Klemetin kopiokokoelma, SJR:n pääkatselmusrulla 1719.

- 14/27 VA SSS:n kirkonkirjajäljennökset, ko. seurakuntien vihittyjen luettelot.
 15/27 RA Suur-Savon rval 4. §/1722.
 16/28 SKMA Kym lknsl D/I/22/b, Pikku-Savon rval 9. §/1760.
 17/28 RA Suur-Savon rval 7. §/1722 ja 2. §/1726, Pikku-Savon rval 7. §/1726, KM:n resoluutio 23. 3. 1727. — *Schybergson*, Finland 1721—1731, 121—122. — *Grottenfelt*, Indelta dragoner 107—108.
 18/29 RA Suur-Savon rval 5. §/1722.
 19/29 RA Suur-Savon rval 6. §/1722.
 20/29 RA Maah Frisenheim KM:lle 25. 1. 1723. — VA Mil 503, Kangasniemen Kutemajärven ja Sulkavan Hyvärilän virkatalojen katselmusptk:t 21. 10. 1724 ja 26. 10. 1725. — *Wirilander*, Upseeristo 197. — *Modée* I 302.
 21/31 *Lindeqvist*, Isoviha 487—489, 605—606. — *v. Koskull*, Rättsväsen 78—79, 83—88, 100—104, 108—115.
 22/31 Vrt *Neovius*, Alopaeiska pappren 521—522.
 23/31 RA Maah Frisenheim KM:lle 31. 1.—14. 3. 1725 ja 28. 5. 1727.
 24/32 RA Ylä-Savon khlk:n ja Juvan rval:n ingressi 3. 5. 1734.
 25/33 VA Antero Pelkosen kokoelma, tuomiokirjapainintoja Pikku-Savosta 1722—1727.

2. Elpyvä maa

- 26/34 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 6—7. — *Juvelius*, Frisenheim, Kansallinen elämäkerrasto II 161.
 27/35 RA Maah Frisenheim KM:lle 26. 4. ja 14. 12. 1722, 17. 6. 1724.
 28/36 RA Maah Frisenheim KM:lle 28. 11. 1721.
 29/36 RA Maah Frisenheim KM:lle 28. 11. ja 20. 12. 1721, 2. 6. 1722.
 30/36 RA Maah Frisenheim KM:lle 2. 6. 1722. — VA 8768, Savon läänintilien todisteet 1722.
 31/37 RA Maah Frisenheim KM:lle 1. 2. 1723 ja oikeuskansleri Stierncronalle 25. 5. 1723.
 32/37 VA 8768/371, 375, maah Frisenheim kamreeri Printzille 7. 9. 1722 ja 17. 1. 1723.
 33/38 RA Maah Frisenheim KM:lle 11. 9. 1725 ja 31. 3. 1726.
 34/38 PTA Porvoon konsistorin ptk 8. 9. 1725. — SKMA Kangasniemen srk:n arkisto I/III/1, kontrahtirovasti von der Heide papistolleen 9. 12. 1725.
 35/39 PTA Porvoon konsistorin ptk 19. 10. 1726. — *Rissanen*, Iisalmi 278.
 36/39 RA Suur-Savon rval 1. §/1722.
 37/40 Komissaari *Meyerin* kertomus 1721, 'Suomi' 1859, 103—114. — RA Maah Frisenheim KM:lle 30. 4. 1722 ja Suur-Savon rval 1. §/1722.
 38/40 RA (J. G.?) Boije maah Frisenheimille 30. 11. 1721.
 39/40 RA Maah Frisenheim KM:lle 28. 4. ja 20. 6. 1722.
 40/41 RA Maah Frisenheim KM:lle 28. 11., 2., 20. ja 21. 12. 1721.
 41/42 RA Maah Frisenheim KM:lle 4. ja 17. 1., 8. 2. ja 25. 8. 1722, 22. 1. ja 14. 5. 1725 sekä valtiosihtööri von Dübenille 6. 6. ja 12. 9. 1722; KM maah Frisenheimille 4. 5. 1722.
 42/42 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 19—21. — RA Kamarikollegio ja Valtiokonttori KM:lle 6. 5. 1724.

- 43/42 *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat XIII—XXVII.
 44/44 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 94—95.
 45/44 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 103.
 46/44 *Modée* I 378.
 47/45 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 42—45. — *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat XVII—XVIII ja 226—228, 290—292.
 48/45 *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat 290—292.
 49/46 RA Kamarikollegio ja Valtiokonttori KM:lle 12. 5. 1725 ja 19. 12. 1728, sammansatta kollegier till KM N:o 126 ja 93.
 50/48 *Krok*, Svedjande 23.

II VÄESTÖ

1. Väestönmuutokset ja väkiluku

- 1/50 *Jutikkala*, Bevölkerung 106—109. — Savon seurakuntien arkistot, alkuperäinen väestönmuutostilasto 1749—1807. — TPA väestönmuutostilasto 1808—1870. — PTA väestönmuutostaulukoita rovastikunnittain hajavuosilta 1749—1792 ja seurakunnittain 1748. — SKMA Kym lknsl D/I/8. Savon kontrahtirovastit maah Stiernstedtille 17. 1.—14. 2. 1746 (koskevat vuoden 1745 väestönmuutoksia); väestönmuutostaulukoita rovastikunnittain ja hajavuosilta 1749—1800 — Kuopion tuomiokirkkosrk:n arkisto, Juvan — Pohjois-Savon ylempään rovastikunnan väestönmuutostaulukot 1749—1828. — VA SSS:n kirkonkirjajäljennökset, Savon seurakuntien kastettujen ja haudattujen luettelot 1722—1807. — Piirroksen pohjana olevat promilleluvut on laskettu maakunnan vuosittaisista väkilukumääristä.
- 2/53 *Jutikkala*, Bevölkerung 108. — VA O. Furuhjelmin jäljennöskokoelma, Handlingar till upplysning af Finlands sjukdomshistoria 1742. — Kuvauksessa mainitun suotuisan väestönkehityksen synä on pidetty erittäin edullisia sääsuhteita. Vrt *Utterström*, Jordbrukets arbetare I 106—109, 183—186.
- 3/54 *Tunkelo*, Imeväiskuolleisuus 23.
- 4/54 SKMA Kym lknsl D/I/8, Savon kontrahtirovastit maah Stiernstedtille 17. 1.—14. 2. 1746. — PTA E/D/13/1, Savon kontrahtirovastien väestönmuutosilmoituksia 2. 1.—3. 4. 1749. Tällaiset rovastikunnittain saadut tiedot luonnollisesti jonkin verran poikkeavat niistä lukumääristä, jotka tässä ovat väestönmuutos- ja väkilukukäyrien pohjana ja joihin sisältyy joitakin interpolointoja.
- 5/54 TPA, VA, PTA ja Porvoon lyseon kirjasto, Savon rovasti- ja seurakuntien sekä Kymenkartanon ja Savon läänin väestönmuutostilastoa 1749—1870.
- 5a/54 Esitetyistä kuolinikä valaisevista numerotiedoista (Savo) puuttuvat tässä vuodelta 1749 Juva (kuolleita yhteensä 105), Rautalampi (kuolleita 38), Sääminki ja Kerimäki sekä muista rajan silpomista pitäjistä Vanhan Suomen puoliset osat, vuosien 1762, 1764, 1765 ja 1775 tiedoista Rautalampi ja Vanhan Suomen puoli. Vuodesta 1776 lähtien sisältyvät Rautalammin luku-

- määrät tässä käytettyihin rovastikuntatietoihin ja vuodesta 1830 lähtien myös entisen Vanhan Suomen savolaisia seurakunnanosa koskevat luvut.
- 6/55 *Tunkelo*, Imeväiskuolleisuus 25—26.
- 7/56 RA Lääninkirurgi Geisse maah Boijelle 3. 12. 1776.
- 8/57 *Neovius*, Alopaeiska pappren 882. Vrt. myös *Lagus*, Om barnamord.
- 9/58 SKMA Kym lknsl A/III/1, maah Stiernstedt kruununvoudeilleen 22. 5. 1745. — *Suolahti*, Suomalainen sauna HArk 32:2, 12—17. — Porvoon lyseon kirjasto, Kymenkartanon ja Savon läänin väestömuutostaulukot 1749—1773.
- 10/58 *Alanen*, Etelä-Pohjanmaa IV:1, 328—329. — *Chydenius*, Valitut kirjoitukset 103.
- 11/60 VA SSS:n kirkonkirjajäljennökset, Savon seurakuntien muuttaneiden lueteloita 1744—1809.
- 12/62 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 50—51. — *Chydenius*, Valitut kirjoitukset 103—104.
- 13/62 VA Tuomiokirjasarja 00, Kuopion ja Iisalmen käräjät 1722, 1726, 1734—1736, 1739, 1741, 1742, 1744, 1746, 1748 ja 1749.
- 14/63 RA Kamarikollegio ja Valtiokonttori KM:lle 24. 5. 1724.
- 15/63 RA Maah Frisenheim KM:lle 26. 5. 1731.
- 16/65 SKMA Kym lknsl D/I/21, 23 ja 25/b, krvouti Martini maah De Geerille 24. 4. 1759, 23. 4., 29. 4. ja 4. 6. 1761, 10. 8. 1763; krvouti Meinander samalle 22. 10. 1761 ja 29. 4. 1762.
- 17/66 SKMA Kym lknsl D/I/17/b, krvouti Meinander maah Nordenskiöldille 2. 10. 1755 ja Porvoon konsistori samalle 6. 12. 1755.
- 18/66 *Jutikkala*, Väestö ja asutus, Suomen kulttuurihistoria II 122. — 'Mikkelin Ilmoituslehti' N:o 49/1862, "Onkohan Suomalaisten Wenäellä käymisestä mitään hyötyä?", kirj. *I. K—n* ja 'Mikkelin Wiikko-Sanomia' lisälehdet vuodelta 1864. — *Wirilander*, Säästöpankki 28.
- 19/67 TPA Etelä-Savon rovastikunnan väkilukutaulut 1830 ja 1850.
- 20/67 *Waris*, Työläisyhteiskunta I 97. — Valtakunnan Laki 43.
- 21/67 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1810.
- 22/68 *Wirilander*, Itä-Suomen avioalueet 1700-luvulla, SSS:n vsk XXX, 32—44. Tilasto rakentuu SSS:n kirkonkirjajäljennösten (VA) vihkimämerkintöihin, joita on säilynyt Rantasalmelta vuosilta 1705—1712 ja 1717—1800, Pieksämäeltä 1721—1773 ja 1795—1800, Joroisista 1700—1711 ja 1749—1799, Leppävirroilta 1744—1772 ja 1798—1799 sekä Juvalta 1793—1802.
- 23/70 *Jutikkala*, Bevölkerung 106—109; laskettu taulun n:o 6 savolaispitäjien numerosarjoista.
- 24/70 VA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1751. — TPA samoin 1800 ja 1870. — *Raivio*, Säätyryhmitys 11.

2. Väestön ikärakenne

- 25/72 VA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1751. Kiertokirjeessään 3. 10. 1750 Porvoon konsistori oli antanut taulujen täyttöohjeita ja, kun näitä ei ollut noudatettu, se toisti ankarimmin kehoituksensa 7. 6. 1751 mitätöiden samalla koko hiippakunnan vuoden 1750 taulustotyöt. Mikkelin rovast-i-

kunnan korjattukin taulu vuodelta 1750 on tallella (VA), mutta Juvan rovastikunnasta on mainitulta vuodelta vain yksi (korjattu tai korjaamaton?) taulu säilynyt. Seuraavassa väestöhistoriallisessa esityksessä onkin väkilukua ja väestön rakennetta koskevien tietojen pohjana käytetty vuoden 1751 tauluja vuosien 1749 ja 1750 epävarmojen tilastojen asemesta. — SKMA Kangasniemen srk:n arkisto I/2/III, Porvoon tuomiokapitulin kirje 7. 6. 1751 ja kontrahtirovasti Heinrichius papistolleen 25. 6. 1751. — *Hornborg*, Cirkulärbref 241.

- 26/73 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1800 ja 1850.
27/74 *Heckscher*, Sveriges ekonomiska historia II:1, 50.
27a/75 Suomen tilastollinen vuosikirja, uusi sarja (XIX/1921) 68.
28/76 PTA Savon rovastikuntien väestömuutostaulut 1764—1765. — TPA samoin 1864—1865. — Koko Suomen elävien keski-ikä (vuosia) oli alla mainittuina vuosina seuraava: 26.56/1751, 25.33/1775, 25.92/1800, 26.48/1825, 27.01/1850, 26.93/1865 ja 26.86/1870. Pääpiirteet Suomen väestötilastosta vuosina 1750—1890 I 211 ja taulu 44.
29/76 *Finne-Kajava*, Körpergrösse 19—22, 30—31 ja 36—40. — *Wilskman*, Kasvutilastoa 14.
30/76 RA Maah Riddercreutz KM:lle 7. 11. 1776. — *Ehrensward*, Resa 1747, 7.
31/78 VA ja TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1751, 1800 ja 1870.
32/78 VA Savon henkikirjat 1870.

3. Väestön sosiaalirakenne

- 33/79 *Topelius*, Matkustus Suomessa I 31.
34/80 *v. Henel*, Anno 1729 Florerande Sverige 54—273. — *Akiander*, Herdaminne I—II. — *Wirilander*, Upseeristo ja aliupseeristo 227—259, 288—295. — VA Savon seurakuntien manttaaliluettelot 1728; Savonlinnan ja Kymenkartanon läänin tilitodisteet, kruununvirvakunnan menosääntö 1728 ja Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1751—1772. — TPA Savon väkilukutaulut 1810—1870. — Rautalammin srk:n arkisto, väkilukutaulut 1751 ja 1772.
35/81 *Jutikkala*, Ståndssamhällets upplösning 113—122.
36/81 Vrt *Tigerstedt*, Savolax brigadens män 79, 89—90, 98, 117. — *Sama*, Ta-wast 15. — *Kilpeläinen*, Etuvaratio II 217. — *Huuskonen*, Savon jääkäri-rykmentti I 125.
37/82 HKA Kirkkoherra *Ehrströmin* päiväkirja 1829, 164.
38/82 *Jutikkala*, Suomen talonpoika 222—230, 296—306.
39/84 VA 8771, 8823, 8828, 8875 ja 8989, Savon henkikirjat 1723, 1739, 1745, 1760 ja 1795. Näihin vuosien 1723, 1739, 1745, 1760 ja 1795 väkilukuihin ei sisälly Rautalammin hengillekirjoitettua väestöä.
40/85 VA ja TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1751—1870. — Rautalammin srk:n arkisto, Rautalammin väkilukutaulut 1751, 1760 ja 1772.
41/87 VA Savon henkikirjat 1820. — *Voionmaa*, Karjala 406.
42/87 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1810—1870.
43/88 TPA Pohjois-Savon ylemmän rovastikunnan väkilukutaulu 1820.
44/88 *Voionmaa*, Karjala 416—417. — *Aspelund*, Sommarminnen 38—41. — *Häyhä*, Kuwaelmia Itä-Suomalaisten vanhoista tawoista I—(V), passim.

- 45/89 VA ja TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1749—1870. Vuosien 1751 ja 1772 lukuihin ei sisälly Rautalammin vastaavia määriä.
- 46/90 *Voionmaa*, Karjala 412. — Vrt myös *Kilpi*, Ammatissatoimiva väestö I 174—175.
- 47/90 *Voionmaa*, Karjala 416.
- 48/92 VA Holmbladin kokoelma, vuoden 1723 palkollisasetus. — *Modée* II 1582. — RA Suur-Savon rval 10. §/1738.
- 49/92 *Voionmaa*, Karjala 406.
- 50/95 SKMA Kym lknsl A/II/1, Maah Ramsayn matkaselustus 8. 1. 1773.
- 51/96 SKMA Kym lknsl D/I/30/b, krvouti Martini maaherralle 26. 10. 1768.
- 52/97 *Gylling*, Torpparilaitos 87 (tekstisivu) ja 100 (liitesivu). — *Lilius*, Tilaton väki Kuopion läänissä 6—7. ”Pohjois-Savoksi” on tässä luettu Iisalmen, Kuopion ja Leppävirran entiset pitäjät, ”Etelä-Savoksi” muut.
- 53/97 VA ja TPA Savon suostuntavero- ja manttaaliluettelot ko vuosilta 1700—1805, Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1749—1870. — Rautalammin srk:n arkisto, väkilukutaulut 1749, 1751, 1760, 1766 ja 1772. — *Gylling*, Torpparilaitos 209—247 (tekstisivuja) ja 20—25, 57—58 (liitesivuja).
- 54/99 *Modée* III 2079, VI 4590 ja IX 260—261. — *Gylling*, Torpparilaitos 58, 78 (liitesivuja). — VA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1805. ”Etelä- ja Keski-Savoksi” tässä on luettu Etelä-Savon ja Pohjois-Savon alempi rovastikunta.
- 55/99 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1805—1870.
- 56/99 *Modée* VII 5251.
- 57/100 VA Savon manttaaliluettelot vuosilta 1723, 1739, 1745 ja 1760; 005 lehdet 702—703, Kuopion syyskär 1745.
- 58/100 VA Ristiinan pitäjän manttaaliluettelo 1753. — SKMA Kym lknsl D/I/16/b, kkhra Forselius maah Nordenskiöldille 21. 1. 1754.
- 59/102 VA ja TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1751—1870. — Rautalammin srk:n arkisto, väkilukutaulut 1751, 1760 ja 1772. — *Gylling*, Torpparilaitos 20—25, 66—67 (liitesivuja). Rautalampi on tässä myös mukaan luettu.
- 60/102 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1810 ja 1870. — Vrt *Gylling*, Torpparilaitos 78,89 (liitesivuja).
- 61/105 *Modée* II 1587 ja XIV 319. — *Jutikkala*, Suomen talonpoika 235—239. — RA Suur-Savon rval 10. §/1738.
- 62/106 VA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1790, 1795 ja 1800.
- 63/107 *Kallio*, Palvelijapolitiikka 183—205.
- 64/108 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1805 ja 1870.
- 65/109 VA 0042 lehdet 30—32 ja 61—62, Iisalmen ja Kuopion syyskär 1739.
- 66/109 *Modée* II 1083, 1585.
- 67/110 SKMA Kangasniemen srk:n arkisto I/2/III, Porvoon tuomiokapituli hiipakunnan papistolle 17. 11. 1753; Kym lknsl D/I/17/b, krvouti Martini maah Nordenskiöldille 4. 11. 1755 ja D/I/18/b, Porvoon konsistori maah Nordenskiöldille 28. 1. 1756.
- 68/110 *Modée* 1584. — VA Holmbladin kokoelma, vuoden 1723 palkollisasetus. —

Seuraava esimerkkien varaan rakentuva esitys perustuu Pikku-Savon tuomiokirjaan VA 0046 lehdet 865—869, Leppävirran syyskär 1745.

- 69/116 TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulujen vankitilasto, nimike B/n:4, 1870. — Komiteamietintö N:o 4/1884 sivu 5.
- 70/118 VA KKK Ed:2, Kuopion läänin maah Aminoffin kertomus 14/26. 8. 1824.
- 71/120 *Suolahti*, Yrjö Koskinen 124. — *Lönnrotin* matkat I 9—10.
- 72/120 Vrt esimerkiksi *Neovius*, Alopaeiska pappren 32—34.
- 73/120 *Lönnrotin* matkat I 10.
- 74/121 *Lönnrotin* matkat I 33, 35.
- 75/122 Toimellinen ja rehellinen Suomen talonpoika 22—23.
- 76/123 'Tapio' N:o 3/1864, "Säätyrajoitusten vähentämisestä", *Antti Mannisen* puhe 28. 10. 1863.
- 77/124 RA Maah Wibelius presid Wachtmeisterille 12. 11. 1803 liitteenä kamari-kollegion kirjelmään KM:lle 14. 2. 1804. — VA KKK Ed:2, Kuopion läänin maah Aminoffin kertomus 14/26. 8. 1824; VSV 8/1839, kuvern Ramsayn kertomus 6/18. 10. 1840. — *Lönnrotin* matkat I 47. — Piirilääkäri Lindforsin ja Hällströmin sekä krvouti von Fieandtin kertomukset 1857, 1859 ja 1864. — *Topelius*, Maamme Kirja 189. — *Aspelund*, Sommarminen 40.

4. Asutus

- 78/125 *Pelkonen*, Rantasalmen kihlakunta 34. — *Tanttu*, Hirvensalmi 26—27. — *Rissanen*, Iisalmi 74—77.
- 79/127 Vrt esimerkiksi Suomen asutuksen Yleisluettelo, Juva (VA).
- 80/127 Savon maakirjat 1723, 1728, 1733 ja 1738. — SKMA Kym lknsl E/87, krvouti Masalin maah Wredelle 13. 5. 1751.
- 81/129 SKMA Kym lknsl E/87, maah Ramsayn matkaselostus, Mikkeli ja Ristiina 8—13. 1. 1773. — RA Savon maaherranvirasto KM:lle 18. 3. 1738 liitteineen.
- 82/129 SKMA Kym lknsl D/I/2, maanmittari Westermarek maah Stiernstedtille 21. 7. 1744 ja A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus, Mikkeli ja Ristiina 8—13. 1. 1773.
- 83/129 *Modée* II 1115. — *Kovero*, Uutisasutus 33—34.
- 84/130 *Gyldén* I 207, 230. — *Kovero*, Uutisasutus 34—48.
- 85/130 SKMA Kym lknsl E/87, krvouti Martini maah Wredelle 17. 6. 1751 ja D/I/28/b, sama maah Ramsaylle 27. 3. 1766.
- 86/131 *Kovero*, Uutisasutus 177—194.
- 87/131 *Kovero*, Uutisasutus 211—215.
- 88/132 *Voionmaa*, Karjala 168—169. — *Rudenschöld* 60.
- 89/133 *Pelkonen*, Rantasalmen kihlakunta 31, 38.
- 90/134 *Pelkonen*, Rantasalmen kihlakunta 41—58. — *Soininen*, Rantasalmi 308—309.
- 91/134 *Gylling*, Torpparilaitos 220, 232.
- 92/137 VA ja TPA Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1749—1870.
- 93/139 *Jutikkala*, Bevölkerung 106—109. — VA SSS:n kirkonkirjajäljennökset 1749—1775. — TPA Savon rovasti- ja seurakuntien väkilukutaulut 1749,

1800, 1830, 1850 ja 1870. — Savon seurakuntien arkistoissa olevat alkuperäiset väkilukutaulut 1749—1775. — Suomen kartasto 1910 N:o 28:4. — *Hornborg*, Matrikel 531—537.

III MAAOLOIT

1. Maanomistajat ja maanluonnot

- 1/143 VA 0050 lehdet 698—699, Kuopion syyskär 1749, maininta ”kukkarokirjoista”.
- 2/143 Seuraavan kameraalihistoriallisen esityksen perustana ovat lähinnä: *von Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I l. artikkeli ja *Jutikkala*, Suomen talonpoika 142—152.
- 3/146 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I 52—63.
- 4/147 *Jutikkala*, Suomen talonpoika 198—203, erittäinkin tilasto sivulla 199.
- 5/147 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I 56—58.
- 6/148 MHA Savon maantarkastuksen pöytäkirjat 1829—1830. — VA 8834, Savon maakirja 1749. — *Jutikkala*, Suomen talonpoika 198—203, 296—301.
- 7/148 VA Luettelo perinnöksiostoista 1810—1870.
- 8/149 MHA Savon maakirjat 1875.
- 9/149 VA Militaria 535, Karjalan rakuunaeskadroonan pääkatselmusrulla 27. 8. 1767. — *Jutikkala*, Suomen talonpoika 225—226.
- 10/151 *Modée* I 386 ja VI 3982. — HYK *v. Bonsdorffin* kokoelma I 295, KM:n kirje 17. 3. 1760.
- 11/151 VA Luettelo perinnöksiostoista 1810—1899. Kuopion lääniin ei ratsutila-alue ulottunut. Mikkelin läänissä hankittiin vuosina 1810—1899 perintöoikeuksia tavallisiin ratsutiloihin 268 ja säteritiloihin 20. *Paavilainen*, Verolleostosta 45, 80. — VA Böckerin kokoelma nide II 298, 308—311, 330, 400.
- 12/151 VA Topographica, Torstilan akti. — *Rinne*, Tigerstedt, HAik 1936, 196—199.
- 13/152 *Tigerstedt*, Ätten Tigerstedt 50—55, 61—64, 94.
- 14/152 *Wirilander*, Savon vanhojen säätyläissukujen maaltakato, SSS:n vuosik. 7—16. — *Sama*, Upseeriperheiden sijoittuminen, HAik 1955, 104—115.
- 15/153 *Paavilainen*, Verolleostosta 46.

2. Maatilikset

- 16/154 MHA Isojakotoimitusten luettelo, Savo 1840—.
- 17/154 *Manninen*, Kangasniemi I 70—71. — MLMKA Mikkelin pitäjän tilusvaihtoselitelmä 20. 7. 1802.
- 18/156 *Kuusi*, Isojako Suomessa 88—89.
- 19/156 *Grottenfelt*, Järvikylä 14—15.
- 20/156 VA 8646, Savon maantarkastuksen pöytäkirja 1663—1664.
- 21/157 *Manninen*, Kangasniemi I 44—70. — *Rissanen*, Iisalmi, liite VI. — *Poppius*, Juvan anekit.
- 22/157 MLMKA Mikkelin pitäjän Pajulan, Harjujärven ja Harjumaan isojakoasiakirjat, N:o 19/5—6, jakokirja 31. 4. 1817.

- 23/157 MHA Isojakokartat, salkku D 10b 23/1—4.
- 24/158 *Voionmaa*, Karjala 259.
- 25/158 *Voionmaa*, Karjala 259.
- 26/158 MLMKA Mikkelin pitäjän tilusjakojen konseptiasiakirjoja 1745 (Luijunselkä ja Luijunmaa) ja 1761 (Kääriänmaa).
- 27/159 VA 8646, Savon maantarkastuksen pöytäkirja 1663—1664. — MLMKA Mikkelin pitäjän isojakoasiakirjoja nippu 35, maanmittari Järnefeltin yhdistelmä 1811.
- 28/159 *Rissanen*, Iisalmi 76.
- 29/160 MLMKA Mikkelin pitäjän isojakoasiakirjoja niput 32 ja 35.
- 30/161 RA Maah Boije KM:lle 6. 5. 1776. — *Pelkonen*, Rantasalmen kihlakunta 22.
- 31/161 VA 0034 lehdet 55, 59—60, Iisalmen talvikär 1731 ja 0036 lehdet 605—608, Iisalmen syyskär 1733. — *Modée* II 1115.
- 32/163 SVT III, Aineita Suomen maanviljelys-tilastoon 22.
- 33/164 'Saima' N:o 34/1844, "Tilanjaosta Suomessa", *Snellman*, Kootut teokset IV 521—527.
- 34/165 RA Maah Boije KM:lle 6. 5. 1776.
- 35/165 RA Suur-Savon rval 5. §/1738.
- 36/166 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 842—844.
- 37/166 SKMA Kym lknsl E/87, Savon maaherrojen ja krvoutien vpvkertomukset 1743—1760; Kym lknt:n kertomus 11. 8. 1746. — MLMKA Taloudellinen kertomus Sulkavan ja Puumalan pitäjistä 20. 5. 1749.
- 38/166 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 843—844.
- 39/166 MHA Savon maantarkastuksen ptk:t 1829—1830.
- 40/167 SKMA Kym lknsl D/I/2, maanmittari Westermarck maah Stiernstedtille 21. 7. 1744.
- 41/167 VA 8646, Savon maantarkastuksen ptk 1663—1664.
- 42/167 RA Suur-Savon rval 1. §/1740.
- 43/168 MLMKA Mikkelin pitäjän isojakoasiakirjat nippu 35.
- 44/168 VA 0033 lehti 199, Joroisten talvikär 1730.
- 45/169 MLMKA Mikkelin pitäjän "Lähekangasta" ja "Petäjäkangasta" koskeva toimitusptk 14. 6. 1744, nippu 32.
- 46/170 VA 0034 lehdet 332—333, Kuopion syyskär 1731.
- 47/170 MLMKA Mikkelin pitäjän maanjakopöytäkirjoja, toimitus 19. 9. 1748, nippu 32.
- 48/171 MHA "Viitalammin" riitamaan rajakartta 2. 8. 1763, salkku D/56 1/1.
- 49/172 MLMKA Mikkelin pitäjän "Lähekankaan" ja "Petäjäkankaan" riitamaita koskeva toimitusptk 14. 6. 1744, nippu 32. — VA 0046 lehdet 176—179, Kuopion talvikär 1745.
- 50/172 SKMA Kym lknsl D/I/32, krvouti Martini maaherralle 17. 7. 1770.
- 51/173 *Manninen*, Kangasniemi I 87, 197—199.
- 52/174 *Voionmaa*, Karjala 288—289.
- 53/174 RA Maah Boije KM:lle 6. 5. 1776.
- 54/175 VA 0033 lehdet 419—420, Kuopion syyskär 1730.
- 55/175 VA 0030 lehti 131, Leppävirran talvikär 1727; 0025 lehti 330, Kuopion talvikär 1722; 0033 lehti 482, Leppävirran syyskär 1730; 0035 lehdet

- 103—104, Kuopion talvikär 1732. — *Manninen*, Kangasniemi I 198—199.
 56/176 *Manninen*, Kangasniemi I 204.
 57/177 VA 0049 lehdet 314—318, Sulkavan ja Puumalan talvikär 1748.
 58/177 VA 0048 lehdet 474—475, Iisalmen syyskär 1747.
 59/178 MHA Iisalmen Pörsänmäen isojakokartta ja -asiakirjat 1792—1794, salkku D 10^b 23/1—9.
 60/178 Vrt *Voionmaa*, Karjala 289.
 61/178 VA 0029 lehdet 319—320, Kuopion talvikär 1726.
 62/179 VA 0044 lehdet 395—399, Iisalmen syyskär 1741.
 63/180 VA 0031 lehdet 45—46, Iisalmen talvikär 1728.
 64/181 VA 0034 lehdet 62—63, Iisalmen talvikär 1731.
 65/181 VA 0050 lehti 91, Iisalmen talvikär 1749.
 66/182 VA 0049 lehdet 188—189, Kuopion talvikär 1748; 0048 lehdet 474—475, Iisalmen syyskär 1747.
 67/182 *Modée* II 1129. — VA 0041 lehdet 585—586, Leppävirran syyskär 1738. Vrt myös 0042 lehdet 138—139, Leppävirran talvikär 1739, 0043 Iisalmen syyskär 1740 ja 0044 lehdet 135—136, Kuopion talvikär 1741.
 68/182 *Manninen*, Kangasniemi I 150.
 69/183 VA 0041 lehdet 539—540, Kuopion syyskär 1738.
 70/183 MHA ja MLMKA, isojako- ja verollepanokartat ja -asiakirjat.
 71/184 VA 0049 lehdet 136—137, Kuopion talvikär 1748.
 72/184 VA 0029 lehdet 293—294, Leppävirran kesäkär 1726.
 73/188 SKMA Kym lknsl D/I/18/b, krvouti Martini maah Nordenskiöldille 30. 6. 1756. Samasta lähteestä ovat myös äsken kerrotut esimerkit.
 74/189 SKMA Kym lknsl D/I/17/b, krvouti Martini maah Nordenskiöldille 9. 4. 1755.
 75/189 SKMA Kym lknsl D/I/17/b, krvoudit Masalin, Martini ja Meinander maah Nordenskiöldille 31. 12. 1754, 9. 4. ja 24. 4. 1755.
 76/190 SKMA Kym lknsl D/I/18/b, krvouti Martini maah Nordenskiöldille 30. 6. 1756.
 77/192 Mikkelin Rouhialan talon paperit, Hartosen ja Wirilanderin torppari-kontrahdit 11. 11. 1854 ja 16. 12. 1827.
 78/193 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah De Geerin matkaselostus 1. 3. 1784.
 79/193 MLMKA Isojakoasiakirjat, Juva 6, Hietajärven ja Halolan kylien kartta-selitelmä 1782.
 80/194 VA 0027 lehdet 318—319, Kuopion syyskär 1724; 0044 lehti 493, Leppävirran syyskär 1741.
 81/194 SKMA Kym lknsl D/I/18/b, krvouti Martini maah Nordenskiöldille 30. 6. 1756.
 82/194 VA 0050 lehdet 237—239, Kuopion talvikär 1749.
 83/195 VA 0044 lehti 503, Leppävirran syyskär 1741.

3. *Maanjaot*

- 84/198 Savon 1600-luvun peltojen lohkojaosta ks esimerkiksi *Nikander*, Kulturskeden, Folk-Liv 1950—51, 111—116 ja karttakuviot 12/a ja 12/b. Pikku-Savon alkuperäinen kartta-aines MHA:ssa.

- 85/198 *Manninen*, Kangasniemi I 199—200.
- 86/198 *Manninen*, Kangasniemi I 199.
- 87/199 *Voionmaa*, Karjala 335.
- 88/200 MLMKA Mikkelin pitäjän Parantalan kylän peltojaon toimitusptk 2. 9. 1754, nippu 32.
- 89/201 Mikkelin Rouhialan talon paperit, Mäntyharjun Tyllilän tilusten jakokirja 4. 6. 1755.
- 90/201 VA 0029 lehdet 237—238, Sulkavan—Puumalan kesäkir 1726. Vrt *Voionmaa*, Karjala 356.
- 91/201 VA 0044 lehdet 3—4, Iisalmen talvikär 1741.
- 92/203 MLMKA Mikkelin pitäjän Salosaaren jakokirja 17. 6. 1745 ja resoluutio 23. 10. 1745, nippu 32.
- 93/204 MLMKA Mikkelin pitäjän Moisio puustellin ”Pirilamminmaan” ja Norolan kylän ”Mäkienmaan” jakokirjat 19. 9. 1748 ja 5. 8. 1751, nippu 32.
- 94/204 MLMKA Mikkelin pitäjän Vehmaskylän isojakoasiakirjoja, maanmittari Järnefeltin yhdistelmä 1811, nippu 35.
- 95/204 VA 0044 lehdet 167 ja 503, Leppävirran talvikär 1741.
- 96/204 VA 0043 lehti 222, 0044 lehdet 148—149 ja 0046, Leppävirran talvikär 1740, 1741 ja 1745.
- 97/204 Vrt esimerkiksi VA 0035 lehdet 103—104, Kuopion syyskir 1732.
- 98/204 *Modée* II 880, 1129, 1442 ym.
- 99/205 *Gustafsson*, Maanmittarikunta ja mittaustyöt 98—110. — MHA Maanmittaustirehtööri Runeberg maah Nordenskiöldille 17. 6. 1754.
- 100/205 RA Kamarikollegio KM :lle 17. 2. 1764.
- 101/206 SKMA Kym lknsl D/I/24/b, lääninmaanmittari Lewong maah De Geerille 6. 2. 1762.
- 102/206 Isojaon yleisestä lainsäädännöllisestä taustasta ks esim. *Kuusi*, Isojako Suomessa 5—70.
- 103/208 MLMKA Mikkelin pitäjän Pajulan, Harjujärven ja Harjumaan kylien isojakoasiakirjat, N:o 19/5—6, jakokirja 31. 4. 1817.
- 104/210 MLMKA Isojakoasiakirjat Pieksämäki, nippu 17/a-1, tilusvaihtokirja 1800.
- 105/212 MHA Iisalmen pitäjän Pörsänmäen jakokunnan isojakokartat ja -asiakirjat 1792—1794, salkku D 10^b 23/1—9.
- 106/213 RA Maah Lode KM :lle 1. 10. 1802.
- 107/214 VA 0044 lehdet 47—48, Iisalmen talvikär 1741.
- 108/215 MHA Isojakotoimitusten luettelo 1775—.
- 109/217 *Jutikkala*, Suomen talonpoika 309. — *Nohrström*, Isojaot venäjänvallan aikana, Suomen maanmittauksen historia II 109—111.
- 110/218 *Modée* III 2391—2392, V 3063—3064, XIII 381.
- 111/218 VA 8766 ja 8873, Savon maakirjat 1722 ja 1760.
- 112/220 SKMA Kuopion lknsl D/b/1—6, maaherran verollepanopäätökset 1785 ja 1799.
- 113/220 Vrt v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I 82 ja II 804—805.
- 114/220 Vrt *Hornborg*, Cirkulärbref 57—58.
- 115/220 VA 8873, 8875, 8985, 8988, 8990 ja 8992, Savon maa- ja henkikirjat 1760

- ja 1795. — MHA Savon maakirjat 1855. — SVT III. Aineita Suomen maanviljelys-tilastoon, taulu 2 ja sivu 22.
- 116/223 SKMA Kym lknsl D/I/21/b, krvouti Martini maah De Geerille 30. 10. 1759 ja maaherran resoluutio 21. 11. 1759, N:o 1108.
- 117/224 SKMA Kym lknsl D/I/23/b, krvouti Martini maah de Geerille 9. 7. 1761; D/I/29/c, sama maah Ramsaylle 18. 3. 1767. — VA 0044 lehti 30, Iisalmen talvikär 1741.

IV VERO-OLOT

1. Verollepanon vaiheet

- 1/228 VA 8646, Savon maantarkastuksen pöytäkirja 1663—1664. — *Voionmaa*, Karjala 259.
- 2/229 RA Suur-Savon rval 1. §/1746. — SKMA Kym lknsl E/87, krvouti Meinanderin vpvkertomus 3. §/7. 3. 1769. — *Lukkala* 205, 208—214 ja etenkin liitekartta N:o 17.
- 3/229 VA 8766, Savon maakirja. — Suomenmaa VI ja VIII, pitäjittäinen pinta-alatilasto. Yhdisteltäessä myöhempien pitäjiä pinta-aloja koskevat tiedot aikaisempien kantapitäjiä pinta-aloiksi ei tietenkään voida — tapahtuneista aluesiirroista johtuen — saada aivan täsmällisiä vuoden 1722 pitäjiä aluetta vastaavia lukuja, mutta eroavaisuus ei estä tässä tarkoitettun yleiskuvan muodostamista.
- 4/230 RA Suur-Savon rval 2. §/1722. — *Schybergson*, Finland 1721—1731, 96—97. — *Cederberg-Altho*, Tutkijakunnat 285—293. — *Modée* I 364.
- 5/231 RA Suur-Savon rval 1. §/1726; Pikku-Savon rval 14. §/1726; Sota- ja Kamarikollegio KM:lle 22. 1. 1739 liitteenä Suur-Savon rval:iin 7. §/1738; Suur-Savon rval 1. §/1740.
- 6/232 RA Suur-Savon rval 1. §/1746.
- 7/232 RA Suur-Savon rval 3. §/1751.
- 8/232 KM:n resoluutio rahvaan yleisiin valituksiin 40. §/9. 12. 1766, *Modée* VIII 7484.
- 9/233 HMA Maanm tirehtööri Runeberg maah De Geerille 5. 5. ja 28. 5. 1763 (kons.). — RA Maah Ramsay KM:lle 10. 12. 1767, 14. 3. ja 1. 7. 1768 liitteinen. — KM kamarikollegiolle, 1. 9. 1772, *Gyldén* I 192. — RA Suur-Savon rval 1. §/1771 ja Niilo Majurin memoriaali 4. 9. 1771.
- 10/233 RA Kamarikollegio KM:lle 14. 1. 1777, jonka liitteenä maah Boijen kirje kollegiolle 13. 11. 1776, nippu 268.
- 11/234 KM Kamarikollegiolle 1. 9. 1772, *Gyldén* I 192. — *Kuusi*, Isojako Suomessa 63. — SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 30. 4. 1771.
- 12/234 RA Pikku-Savon rval 16. 6/1771 ja siihen liittyvä Juhana Pärttylinpoika Koposen memoriaali 2. 11. 1771.
- 13/235 SKMA Kym lknsl E/87, krvouti Meinanderin vpvkertomukset 7. 3. 1769 ja 27. 5. 1771. — KM kamarikollegiolle 1. 9. 1772, *Gyldén* I 192—193.
- 14/236 RA Kamarikollegio KM:lle 10. 6. 1773 lausuntona Savon rval:n (1771) johdosta. — MHA Tirehtööri af Wetterstedt maanmittauksen ylitirehtööri Faggotille 22. 2. 1773 (kons.). — KM:n resoluutio rahvaan yleisiin valituksiin 4. 3. 1774, *Modée* X 279.

- 15/236 RA Maah:n allekirjoittamaton ja päiväämätön promemoria, esitetty KM:lle Loviisassa 14. 6. 1775.
- 16/237 Asetus Savon ja Karjalan verollepanosta 28. 6. 1775, *Gylden* I 221—224.
- 17/237 KM Kamarikollegiolle 5. 12. 1780, 26. 6. 1783, 31. 1. 1786 ja 29. 11. 1796, *Gylden* I 272, 323—327, 429—430 ja II 516. — Ks myös HYK v. Bondorffin kokoelma I 769—, kamarikollegio KM:lle 11. 7. 1806.
- 18/238 KM Kamarikollegiolle 5. 1. 1781 ja maanmittauksen pääkonttorin kierto-
kirje 5. 11. 1821, maanmittausohjesääntö (§§ 137, 138, 142 ja 143) 15. 5. 1748 sekä KM:n verollepanoasetus (§ 8) 28. 6. 1775, *Gylden* I 224, 273 ja II 777—780.
- 19/238 MHA Maanmittaustirehtööri af Wetterstedt KM:lle 4. 3. 1776, maah Boijelle 23. 9. 1776 ja maah Riddercreutzille 24. 9. 1776. — RA Maah Boije KM:lle 6. 5. 1776. — KM:n johtosääntö Savon ja Karjalan maanmittareille 17. 12. 1776, *Gylden* I 225. — *Kuusi*, Isojako Suomessa 73.
- 20/239 KM kamarikollegiolle 5. 1. 1781, *Gylden* I 273.
- 21/239 MHA Maanmittaustirehtööri af Wetterstedt ylitirehtööri Faggotille 22. 2. 1773, Kuopion läänin maanmittareille 4. 3. 1781 ja kamarikollegiolle 30. 3. 1781 sekä KM:lle 3. 5. 1781 (kons). — RA Maah Boije KM:lle 5. 3. 1781, maah von Wright KM:lle 7. 8. 1782. — *Kuusi*, Isojako Suomessa 85. — KM:n johtosääntö Savon ja Karjalan maanmittareille 17. 12. 1776, *Gylden* I 225—227.
- 22/239 MHA Maanmittaustirehtööri af Wetterstedt Kuopion läänin maanmittareille 4. 3. 1781 (kons).
- 23/240 MHA Maanmittaustirehtööri af Wetterstedt valtaneuvos von Hermansonille 28. 3. 1782 (kons).
- 24/241 RA Maah von Wright KM:lle 25. 6. 1783, liitteenä maanmittari Hasselbladtin memoriaali 24. 6. 1783.
- 25/242 RA Maah Boije KM:lle 5. 3. 1781, maah Riddercreutz KM:lle 23. 3. 1781 ja Heinolan lknsl KM:lle 27. 8. 1781. — MHA C/5/B, Kymenkartanon provinssin Kerimäen pitäjän karttaselitelmä 1783.
- 26/242 RA Maah von Wright KM:lle 25. 6. 1783, — MHA Maanmittaustirehtööri af Wetterstedt KM:lle 3. 5. 1781 (kons). — KsM Savon ja Karjalan sekä Kymenkartanon läänin maanmittareille 21. 8. 1816, *Gylden* II 739—740.
- 27/242 RA Maah Carpelan KM:lle 5. 9. 1789. — MHA Maanmittaustirehtööri Alfvingin memoriaali 31. 5. 1792 (kons). — *Kuusi*, Isojako Suomessa 88—89, 98.
- 28/243 KM Kamarikollegiolle 5. 1. 1781, *Gylden* I 273.
- 29/244 TPA Mikkelin lääninhallituksen kertomukset 25. 10. 1856, 1. 11. 1861, 1. 12. 1866 ja 31. 10. 1871 (jälj).
- 30/244 MHA Maaregistratuuran Savoaa koskevat kohdat ja Savon maantarkastusten ptk:t 1829—1830.
- 31/245 KM Kamarikollegiolle 11. 7. 1806, *Gylden* II 643—647. — *Danielson*, Maalaisolot Savossa ja Karjalassa, HArk 13, 158—160. — KM:n resoluutio Savon ja Karjalan läänin savolaisrahvaan valitukseen 22. 12. 1802, *Gylden* II 557—558.
- 32/245 Vrt *Gylden* I 326 ja II 557.

- 33/246 HMA "Sekalaisia papereita" nippu VII, Maanmittauksen pääkonttorin laskelma 22. 2. 1814. — Savon verollepanoasetus 28. 6. 1775 ja KM kamarikollegiolle 5. 12. 1780, *Gylden* I 222, 272.
- 34/246 KM Kamarikollegiolle 26. 6. 1783, 31. 3. 1786, 29. 11. 1796 ja 11. 7. 1806, *Gylden* I 324, 430 ja II 515—518, 645—646.
- 35/246 RA Maah Wibelius KM:lle 17. 9. 1805, liitteenä A. Nordenstedtin luettelo verollepanoista Kuopion läänissä 16. 9. 1805; kamarikollegio KM:lle 22. 4. 1806. — HYK v. Bonsdorffin kokoelma I 769—790, kamarikollegio KM:lle 11. 7. 1806. — SKMA Kuopion lknt D/b/4, verollepanopäätösten konseptit 1799.
- 36/247 SKMA Kuopion lknt D/b/4, verollepanopäätösten konseptit 1799.
- 37/248 VA KKK E/d/2, Maah Ramsay knrkuvernöörille 14/26. 8. 1824. — *Lillja*, *Zakrevskij* 183—185.
- 38/248 SKMA Kuopion lknt, "Yhteenveto rästiluetelosta" 14. 5. 1829.
- 39/249 KM Kamarikollegiolle 11. 7. 1806, *Gylden* II 557—558 ja 643—647.
- 40/249 KM Kamarikollegiolle 11. 7. 1806, *Gylden* II 643—647. — MHA "Sekalaisia papereita" nippu IX, "Promemoria angående skatteförmedlingar i Norra Savolax och Karelens län", dat. A. J. Molander Haapaniemessä 3. 5. 1813. — KsM maanmittauksen pääkonttorille 29. 9. 1823, *Gylden* II 891. — TPA Kuopion lääninhallituksen kertomukset vuoteen 1870 saakka.
- 41/249 MHA Kuopion läänin maantarkastusten pöytäkirjat 1829.
- 42/250 VA VSV 8/1839, Kuopion läänin kuvernöörin kertomus 6/18. 10. 1840.
- 43/251 'Mikkelin Wiikko-Sanomia' N:o 7/1864, "Wähäsen maiden weroomisesta".

2. Verotaakka ja sen kantajat

- 44/251 Seuraava Savon veroja koskeva esitys perustuu etupäässä lähteisiin: v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 450 ja seur ja VA 8770 Savoia koskeva läänin pääkirja 1723.
- 45/253 *Modée* III 1668—1669, 1717—1726, 2449—2455, VII 4987—4988, X 65—67, 487—493 ja XIV 42—46. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 569—579. — *Willgren*, Finanssioikeus 93—94.
- 46/253 VA 8770 Savoia koskeva läänin pääkirja 1723.
- 47/254 KM kamarikollegiolle 29. 11. 1796, *Gylden* II 515—518. — Maanmittausohjesääntö 15. 5. 1848 etenkin § 143, *Samling af Placater* XII 212.
- 48/254 Tri *Kauko Pirisen* tiedonanto.
- 49/254 VA 8801, Savoia koskevat läänin tilitodisteet 1733 lehti 1999. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 550—553. — *Gylling*, Torpparilaitos 82.
- 50/255 SKMA Kym lkns D/I/22/b, Pikku-Savon rval 14. §/1760.
- 51/255 Vrt *Jutikkala*, Suomen talonpoika 381—389.
- 52/255 RA Pikku-Savon rval (Sonninen) 3. §/1731, Suur-Savon rval 3. §/1742, Suur-Savon (Hokkanen) ja Pikku-Savon (Mollenius) rval 1746—1747 (päiväämätön); kamarikollegio KM:lle 10. 4. 1734, liittyy Savon rval:iin 1731. — *Modée* I 271, III 1802—1806. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 615—616, 789—792.
- 53/256 v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 620—622.

- 54/256 RA Maah Wrede KM:lle 28. 7. 1747, maah Ramsay KM:lle 11. 3. 1767. — *Alanen*, Etelä-Pohjanmaa IV:1, 240.
- 55/256 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 600—601.
- 56/257 RA Maah Frisenheim KM:lle 27. 11. 1731, 13. 7. ja 27. 9. 1737; Pikku-Savon rval 1. §/1727 ja 1. §/1731, Suur-Savon rval 1. §/1734 ja 1. §/1738. — *Modée* II 1155. — *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 600—608. — Asetus 20. 2. 1865.
- 57/257 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 608—610. — Asetus 20. 2. 1865.
- 58/258 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I 12—36, 76—152 ja II passim.
- 59/259 *Schybergson*, Finland 1721—1731, 104. — *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat 297—298.
- 60/259 RA Suur-Savon rval 4. §/1726 ja Pikku-Savon rval 11. §/1726.
- 61/259 PTA Porvoon konsistorin ptk 26. 2. 1726.
- 62/260 Porvoon tuomiokapitulin kiertokirjeet — 12. 1737 ja 14. 12. 1747, *Hornborg*, Cirkulärbref 42, 210.
- 63/261 PTA Ek:1, Papiston palkkaussopimuksia, Mäntyharju 23. 2. 1729.
- 64/261 PTA Ek:1, Papiston palkkaussopimuksia, Ristiina 1. 9. 1754.
- 65/261 PTA Cf:2, Piispanarkastusptk:t, Kuopio 11. 2. 1753, Iisalmi 16. 2. 1753; Maunu Alopaeuksen kokoelma He:15, Pielavesi ptk 1. 10. 1753.
- 66/262 SKMA Kym lknsl A/II/1, Maah Ramsayn matkaselostus, Ristiina 9. 1. 1773.
- 67/262 SKMA Kym lknsl D/I/16/a ja D/I/17/b, Porvoon konsistori maah Nordenskiöldille 16. 3. 1754 ja 6. 9. 1755; A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus, Mikkeli 13. 1. 1773.
- 68/263 PTA Maunu Alopaeuksen kokoelma He:13, Kangasniemi ptk 11. 8. 1749. — *Suolahti*, Papisto 136.
- 69/263 *Wirilander*, Savon vanhoista säätyoloista, 'Savon Sanomat'.
- 70/264 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus, Joroinen 26. 1. 1773, Sulkava 27. 3. 1773, Kuopio 5. 2. 1773. Vrt myös Leppävirta 30. 1. 1773.
- 71/264 *Suolahti*, Papisto 147.
- 72/265 Porvoon tuomiokapitulin kiertokirje 10. 8. 1763, *Hornborg*, Cirkulärbref 147.
- 73/265 SKMA Kangasniemen srk:n arkisto I/i/III, KM:n päätös Porvoon hiippakunnan papiston valituksiin 4. 12. 1734.
- 74/266 *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat 286.
- 75/267 SKMA Kym lknsl A/II/1, Maah De Geerin matkaselostus 2. 3. 1784.
- 76/268 MLMKA Isojakoasiakirjat Ristiina N:o 5/b, ote karttaselitelmästä 10. 6.1800. — MHA Kymenkartanon läänin maakirja 1830.
- 77/269 RA Maah Boije KM:lle 13. 11. 1776 ja kamarikollegio KM:lle 14. 1. 1777, nippu 268.
- 78/269 SKMA Kym lknsl D/I/26/c, krvouti Martini maah De Geerille 7. 11. 1764.
- 79/271 VA Iisalmen talvikär 1755, lehdet 55—56, 100—101. — MHA Nerkoonnien maakappaletta koskeva A. Frisiuksen tiluskartta ja selitelmä 8. 9. 1772, salkku Iisalmi D/10/a.
- 80/272 SKMA Kym lknsl E/87, krvouti Meinanderin vpvkertomus 27. 5. 1771. — Vrt myös *Manninen*, Kangasniemi I 167, 172.

- 81/273 VA 8776, 8777, 8922, Savon läänintilikirjat ja -todisteet 1725 ja 1773.
 82/274 v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 581—623. — *Paasikivi*, Verojen kehittyminen, Oma Maa I (1. painos) 330—338.
 83/275 RA Rval:t Pikku-Savo 3. §/1742 ja Suur-Savo 3. §/1746; maah Stiernstedt KM:lle 3. 2. 1742 ja maah Wrede KM:lle 28. 7. 1747. — SKMA Kym lksnl D/I/1, KM maah Stiernstedtille 8. 9. 1744; A/III/1, maah Stiernstedt KM:lle 20. 11. 1745; A/I/1, Kym lkntn kenraalikuvernööri v. Rosenille 22. 12. 1747; Kym lksnl E/87, lkntn:n vpvkertomus 18. 8. 1746. — *Modée* III 2150.
 84/275 SKMA Kym lkntn D/I/1, KM maah Stiernstedtille 8. 9. 1744.
 85/276 VA 8808, 8809 ja 8823, Savon läänintilien verifikaatit 1735—1739.

3. Veronkanto ja -käyttö

- 86/277 Seuraava esitys veronkannon yleispiirteistä perustuu etupäässä lähteeseen v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 832—899.
 87/278 VA 8922 ja 8930, Kymenkartanon ja Savon läänin läänintilikirja 1773, fol 18—55 ja 1775, siv. 277, 311—312 ja 397. (Tämä nootti viittaa tekstissä riville 14 ylhäältä lukien).
 88/278 VA 8930 ja 8933 Kymenkartanon ja Savon läänin läänintilikirja 1775, siv 279 ja tilitodisteet siv 3077. — *Johanson*, Verohinnat 43—57. — Vrt v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 472.
 89/280 RA Suur-Savon rval 24. §/1751; maah Lode KM:lle 1. 10. 1802. — SKMA Kym lksnl D/I/25/b, krvouti Martini maah De Geerille 14. 4. 1763. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 866—868.
 90/280 *Cederberg-Alho*, Tutkijakunnat 230—231. — VA 0049 lehdet 300—301, 360, Rantasalmen talvikär 1748; 0050 lehdet 853—854, Joroisten syyskär 1749.
 91/282 *Modée* I 791; vrt myös *Modée* II 1410. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 871.
 92/282 RA Pikku-Savon rval 3. §/1755.
 93/283 RA Maj v. Burghausen KM:lle 25. 2. 1778. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 872—874.
 94/283 VA 0037 lehdet 108—110 ja 0049 lehdet 15—16, Iisalmen talvikär 1734 ja 1748. — SKMA Kym lkntn D/I/2, krvouti Meinander maah:lle 2. 1. ja 30. 1. 1747 sekä Br. Brunov samalle 31. 12. 1747; A/I/1, maaherra krvouti Meinanderiile 2. 3. 1747.
 95/284 RA Suur-Savon rval (Pentti Laurikainen) 19. 5. 1800 ja tähän liittyvä Makasiiniasiaain johtokunnan lausunto 28. 8. 1800.
 96/284 VA Militaria 491, Savon jalkaväkirykmentin pääkatselmusrulla 1735, lehdet 5 ja 945. — Vrt myös *Frosterus*, Krigs-Lagfarenhet I 117—118 ja II 423.
 97/285 VA 8776 Savonlinnan ja Kymenkartanon läänin läänintilikirja 1725 ja kruunun virkakunnan menosääntö 1725.
 98/285 *Wirilander*, Upseeriperheiden sijoittuminen, HAik 1955, 104—115.
 99/286 *Frosterus*, Krigs-Lagfarenhet I 179—204, II 517—534. — v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I 102—117. — *Wirilander*, Upseeristo 14—15.

- 100/286 SKMA Kym lknsl D/I/3, krvouti Masalin maah:n virastolle 6. 1. 1748.
 101/287 RA Suur-Savon rval 11. §/1751 ja Pikku-Savon rval 10. §/1755.
 102/287 RA Henrik Peldaniuksen ja Johan Savanderin vpvvalitukset 24. 4. 1766 ja Suur-Savon (Niiles Majuri) rval 3. §/1769.
 103/288 A. H. *Snellman*, Maaherra R. V. von Essenin kirjeitä Kajaanin voutikunnan virkamiehille 1720-luvulta, HArk XV 168.
 104/288 RA Suur-Savon rval 17. §/1746 ja Joonas Hokkasen valitus 7. §/1746 sekä Pikku-Savon rval 4. §/1731.
 105/289 v. *Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet I 112—113 ja II 503—505.
 106/290 RA Pikku-Savon rval 10. §/1755.
 107/291 RA Alisen kihlakunnan rval 2. §/1760, maah:n viraston lausunto 28. 1. 1761; Sota- ja kamarikollegio KM:lle 3. 4. 1762; KM:n resoluutio 21. 5. 1762.
 108/291 RA "Savon läänin" rval 24. 4. 1766; Sota- ja kamarikollegio KM:lle 22. 9. 1766.
 109/291 SKMA Kym lknsl D/I/22/b, Pikku-Savon rval 8. §/1760.
 110/292 RA Suur-Savon rval 2. §/1769; Loviisan maistraatti maah:n virastolle 24. 10. 1769 ja maah:n virasto KM:lle 31. 10. 1769.
 111/293 VA 8776, Savon läänintilien läänintilikirja, veroselitelmät 1725.

V HALLINTO- JA OIKEUSLAITOS. SÄÄTYEDUSTUS

1. Kruununhallinto ja itsehallinto

- 1/297 VA ja MHA Savon maakirjat 1722—1875.
 2/297 VA Savon pitäjänkarttojen valokuvakopiot 1748—1758. — *Hermelin*, Kartasto 1799.
 3/299 *Modée* I 619—620 ja IV 2855. — Valtakunnan Laki 68.
 4/299 RA Maah Frisenheim 2. 6. 1734, maah.virasto 19. 8. 1755, maah De Geer 21. 4. 1764, maah.virasto 7. 3. 1766 ja 30. 3. 1781, maah von Wright 23. 7. 1781 ja maah Carpelan 6. 2. 1788 KM:lle.
 5/300 RA Maanmittauksen tirehtööri af Wetterstedt KM:lle 24. 11. 1775 ja pitäjänkirjuri Elfving "Kajaanin läänin rahvaan" puolesta maah Cederströmille, sine dato (1775?).
 6/300 *Gustafsson*, Maanmittarikunta ja mittaustyöt 85—86, 139—141.
 7/301 VA Uudenmaan lääninkanslia Ea:4, maah Frisenheimin kirjeet 28. 2., 30. 3., 26. 4. ja 29. 7. 1727. — *Paasonen*, Savon-Hämeen raja, SMYA X 163—177. — *Jalkanen*, Hämeen ja Savon rajan kartta, HArk 12:1 198. — *Federley*, Om gränsen mellan Tavastland och Savolax, HTF 1933 58—76. — *Manninen*, Kangasniemi I 132—141, 212—214.
 8/301 *Kerkkonen*, Maariitoja HArk 39:6.
 9/302 VA Joroisten, Leppävuiran ja Rantasalmen rajakartat 1749 ja 1751 sign MH 432/2D 7/4 ja 433/2D 4/6. — On kuvaavaa, että Rantasalmen ja Leppävuiran pitäjien välistä rajaa vuonna 1751 käytäessä varmoja rajapaikkoja ei ilmoitettu enempää kuin kaksi: Siitinselän itälaidan Ahoniemi ja Juojärven (Juckon Järvi) Luutsalo. Näiden välinen raja merkittiin kar-

- talle ”rahvaan kertomusten nojalla ottaen huomioon sen maannautinta ja -käyttö”.
- 10/302 Vrt *Manninen*, Kangasniemi I 141—148. — *Soininen*, Rantasalmi 297—300, 564—566. — *Rissanen*, Iisalmi 265—277.
- 11/307 VA 8818, Savon läänintilien todisteet 1738 leht 1498—1499.
- 12/307 RA Maah Stiernstedt kamariherra von Garlssonille 5. 9. 1741; sama KM:lle mm 30. 9. ja 3. 10. 1741, 20. 5., 22. 6., 21. 9., 13. ja 22. 10. 1742, 30. 12. 1743, 28. 2., 16. ja 28. 4. 1744. — SKMA Kym Lkntr evluutnantti von Wrightille 30. 6. 1747.
- 13/308 *Osmonsalo*, Heinola 7—18. — *Cederberg*, Heinola 20—23.
- 14/308 VA VSV akti 4/1833, Senaatin tal.osasto KsM:lle 26. 2. 1833.
- 15/309 VA Vt kenr.kuv Thesleff Suomen ministerivaltiosihteerille 23. 9./5. 10. 1833; maah Molander samalle 13. 11. 1833 liitteineen; ministerivaltiosihtööri Reh binder KsM:lle 9./21. 11. 1833 ja vt kenr.kuv Menshikoville 24. 11./17. 12. 1833; akti 35/1835, ministerivaltiosihtööri Reh binder KsM:lle 19. 11. 1835; akti 33/1844, sama KsM:lle 23. 4. 1840 ja kenr.kuv:lle 30. 4./12. 5. 1840. — Hallintokeskusten keskisijainnin periaatteesta: RA Savon maaherran promemoria 14. 6. 1775.
- 16/310 RA Maah Riddercreutz KM:lle 19. 10. 1775. — *Modée* X 457.
- 17/310 RA Maah Boije KM:lle, saap 17. 11. 1775, maah Riddercreutz samalle 19. 10. 1775.
- 18/311 RA Maah Boije KM:lle, saap. 17. 11. 1775.
- 19/312 RA Maah Boije KM:lle 4. 12. 1775, 15. 1., 13. 2. ja 17. 4. 1776; maah Riddercreutz KM:lle 19. 3. 1776.
- 20/312 RA Maah von Wright KM:lle, saap 28. 9. 1785.
- 21/312 *Snellman*, Suomen kauppaloista, ’Saima’ N:o 2/1845, Kootut teokset V 33.
- 22/313 SKMA Kym lknsl D/I/18/b, krvouti Meinander maah Nordenskiöldille 10. 6. ja 18. 8. 1756.
- 23/314 SKMA Kym lknsl D/I/1, Turun hovioikeus maah Stiernstedtille 13. 8. 1743, liitteenä ote Porvoon hiippakunnan papiston pvvvalituksista 3. §/1741; Kym lknsl A/III/1, maah Stiernstedt Turun hovioikeudelle 6. 3. 1745. — *Neovius*, Alopaeiska pappren 516—517. — VA 8834 Savon maa-kirja 1749 leht 653—683.
- 24/314 VA 0049 leht 678, Leppävuirran syyskär 1748.
- 25/315 SKMA Kym lknsl D/I/28/b, krvouti Martini maah Ramsaylle 6. 2. 1766, liitteenä otteet Säämingin ja Kerimäen käräjäptk:sta 19. 11. 1756.
- 26/316 RA Maah Frisenheim KM:lle 16. 9. 1727. — *Cederberg—Alho*, Tutkija-kunnat 298.
- 27/316 RA Maah Stiernstedt KM:lle 28. 6. 1744. — SKMA Kym lknsl D/I/23/b, krvouti Martini ja Meinander maah De Geerille 3. 7., 25. 6. ja 29. 10. 1761, 9. 2. 1768. — Porvoon tkptl:n kiertokirjeet 28. 7. 1731; 20. 12. 1748, 12. 10. 1765 ym, *Hornborg*, Cirkulärbref 170, 175, 176.
- 28/318 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus, Kuopio 5. 2. 1773.
- 29/320 RA Maah Carpelan KM:lle 25. 2. 1790.
- 30/320 ’Mikkelin Wiikko-Sanomia’ N:o 43/1863.

- 31/321 *Neovius*, Alopaeiska pappren 373. — *Suolahti*, Vuosisatain takaa 194—195.
- 32/322 RA Maah Stiernstedt valtiosihteerille 2. 9. 1745 liitteinen; maah De Geer KM:lle 29. 8. 1761.
- 33/322 Vrt *Wirilander*, Uspeeristo 161—168.
- 34/324 RA Maah Ramsay KM:lle 21. 7. ja 8. 9. 1770, 16. 2. 1771.
- 35/325 *Anttila*, Kansallinen herääminen, Suomen kulttuurihistoria IV 376, 388.
- 36/326 *Nurmio*, Antti Manninen, HAik 1940 149—157. — *Rissanen*, Iisalmi 494—509. — *Ruuth*, Karl Ferdinand Forsström, Kansallinen elämäkerasto II 131—134. — *Sama*, Forsströmin muistelmät, Hark 38.
- 37/326 RA Maah Frisenheim KM:lle 17. 12. 1726.
- 38/327 VA Uudenmaan lääninkanslia Ea:7, maah Frisenheim maah Stierncrantzille 20. 12. 1729.
- 39/328 SKMA Kym lktr E/VII/1, läänin vuosimenosäännöt 1722—1749.
- 40/328 RA Maah Frisenheim KM:lle 3. 6. 1729, liitteenä jahtivoutikappojen kantoluettelo 30. 5. 1729.
- 41/328 VA 8783, Savon läänintilien todisteet leht 1707, 1942 ja 2151. — RA Maah Frisenheim KM:lle 3. 6. 1729.
- 42/328 Vuonna 1739 oli Savon papiston ja Porvoon tuomiokapitulin kanssa valaisevaa kirjeenvaihtoa hankkeista asettaa pitäjiin ”päällysmiehiä” (upsyningsmän). Sota sitten sotki asian. PTA Eb:26. Saapuneita kirjeitä 1739.
- 43/329 SKMA Kym lkns D/I/2, kamarikollegio maah Stiernstedtille 17. 1. 1745; vrt myös Kym lkns D/I/18/a, ja D/I/20/b, KM maah Nordenskiöldille 26. 3. 1756 ja krvouti Martini maah:lle 3. 7. 1758, liitteenä ote Leppävirran käräjäptk:sta 17. 4. 1758, joka koskee raittiin, taitavan ja sävyisän renkimies Heikki Pesosen saamista Leppävirran siltavoudiksi tämän luvattua naida edeltäjänsä Johan Burmanin hyveellisen lesken Stina Brofeltin ja huolehtia hänen pienistä lapsistaan sekä Burmanin iäkkästä isästä Siegfridistä.
- 44/329 *Alanen*, Etelä-Pohjanmaa IV:l 404.
- 45/330 SKMA Kym lkns D/I/28/b, krvoudit Masalin, Martini ja Meinander maah:lle 17., 22. ja 23. 2. 1766 sekä ote (37. §) vuoden 1766 rahvaanvalituksista.
- 46/331 SKMA Kym lkns D/I/28/b, maah Ramsay lkns:lle 3. 12. 1766.
- 47/331 *Modée* VIII 7477.
- 48/331 *Alanen*, Etelä-Pohjanmaa IV:l 405.
- 49/331 SKMA Kym lkns A/II/1, maah Ramsayn matkakertomus 1773.
- 50/332 SKMA Kym lkns A/II/1, maah Ramsayn matkakertomus 1773.
- 51/333 VA 0049 leht 223—224, Leppävirran talvikär 1748.
- 52/334 Joroisten kirkonarkisto, pitäjäkök ptk 11. 5. 1794.
- 53/334 SKMA Kym lkns A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 1773.
- 54/334 SKMA Kym lkns A/II/1, maah De Geerin matkaselostus 1784.
- 55/334 *Manninen*, Kangasniemi I 164.
- 56/335 SKMA Kym lkns D/I/28/b, krvouti Martini maah:lle 22. 2. 1766.
- 57/335 SKMA Kym lkns A/II/1, maah De Geerin matkaselostus 1784.
- 58/335 SKMA Kym lkns D/I/21/b, krvouti Martini maah De Geerille 24. 4. 1759. — *Hjelmman* 15.

- 59/336 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 1773.
 60/337 VA 0033' leht 365—367, Iisalmen syyskär 1730.
 61/337 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah De Geerin matkaselostus 1784.
 62/338 *Manninen*, Kangasniemi I 163.
 63/338 SKMA Kym lknsl D/I/25/b, krvoudit Meinander ja Martini maah:lle 4. 1. ja 30. 11. 1763, ote Joroisten käräjäptk:sta 15. 11. 1763; Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 1773.
 64/338 *Terho*, Ristiina 181.
 65/340 SKMA Kuopion talvikäräjien ptk:t 7.—10. 2. 1727 (konseptaja).
 66/340 Savon pitäjänkokousten pöytäkirjoja.

2. Kirkollinen hallinto

- 67/341 *Leinberg*, Skolväsendet I 277. — *Sama*, Territoriala församlingar 61—62. — *Forsman*, Kirkollisten olojen uudistus 67—68.
 68/341 *Pietilä*, Juslenius II 162—169. — *Matinolli*, Piispa Jusleniuksen mietteet Suomen hiippakuntajaosta, Turun HArk XIII.
 69/341 *Aschan*, Matrikel 1. — *Leinberg*, Territoriala församlingar 133.
 70/342 v. *Henel*, Anno 1729 Florerande Sverige 271—273. — *Sama*, Anno 1735 Florerande Sverige 241—243.
 71/344 VA 8768—8823, Savon läänintilien todisteet, rovastintynnyreitä koskevat merkinnät 1722—1739. — PTA EfI:1, rovastintarkastusten ptk:t 1722—1769 ja Bd/I:l, hiippakuntamatrikkeli. — *Hornborg*, Cirkulärbref 182, 190. — *Matinolli*, Porvoon hiippakunta 20. — *Samalta* olen tähän lisäksi saanut Savon rovastikuntajakoa (1740—1808) koskevia tietoja.
 72/349 *Leinberg*, Territoriala församlingar 102—110, 133, 139. — *Tepponen*, Pieksämäki 29. — *Granit—Ilmoniemä*, Kuopion kirkko 5—6. — *Halla* 17—18.
 73/351 *Jurva*, Kuopio, HArk 38 4. — *Rissanen*, Iisalmi 265—277, 477.
 74/352 *Modée* II 1159.
 75/353 SKMA Kym lknsl D/I, ote Kuopion syyskäräjien ptk:sta 30. 9. 1768.
 76/353 *Akiander*, Herdaminne I 430—431, II 5, 219.
 77/353 RA Maah Wibelius valtioshteerille 5. 4. 1806 ja KM:lle 30. 9. 1807.
 78/354 Vrt PTA M. Alopaeuksen kokoelma 15, Pieksämäki ptk 12. 9. 1739. — Vrt *Oja*, Pitäjänkölleistä, Verba docent 515—521.
 79/354 RA Suur-Savon rval 14. ja 16. §§/1746.
 80/354 RA Savon ylisen ja alisen khk:n rval 12. §/1760 liitteinen.
 81/355 *Tigerstedt*, Brahes brevexling 94. — *Lagus*, Gods och ätter 542.
 82/359 PTA M. Alopaeuksen kokoelma, ptk 25. 8. ja 13. 11. 1784. — STA S. *Cederin* kirjoitus "Något rörande Jockas Sockens Präste och Herre Gårdar mm." 3. 6. 1828.
 83/359 *Rissanen*, Iisalmi 269—275, 479.
 84/360 RA Maah Stiernstedt KM:lle 19. 8. 1745; Suur-Savon rval 18. §/1746. — *Neovius*, Alopaeiska pappen 519—520, 525—526. — *J. M. Salenius*, Om tillståndet i östra Finlands några prestgäll närmast före och efter freden i Åbo, HArk 15.

- 85/360 SKMA Kym lknsl D/I/21/b, Porvoon konsistori maah De Geerille 9. 6., 8. 8. ja 31. 10. 1759; krvouti Masalin samalle 28. 7. 1759 ja 15. 1. 1763; D/I/23/b, Viipurin kuvernementinkanslian promemoria —. 11. 1761. — RA Savon yllisen ja alisen khlk:n rval 16. §/1760.
- 86/360 RA Maah De Geer KM:lle 16. 3. 1758.
- 87/360 RA Kym maah. virasto KM:lle 11. 12. 1764 ja 25. 4. 1765; Haminan konsistori maah. virastolle 9. 4. 1765.
- 88/361 SKMA Kym lknsl D/I/21/b, krvouti Martini maah:lle 3. 6. (po. 7.) 1764 liitteineen; D/I/32/b, sama samalle 19. 12. 1770.
- 89/362 *Hornborg*, Cirkulärbref 254—265. — Leppävirran kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 23. 2. 1794.
- 90/363 *Hornborg*, Cirkulärbref 255—256. — Mikkelin kirkonarkisto, piispa Nylander rovasti Heinriciukselle 21. 11. 1747.
- 91/363 *Grottenfelt*, Joroinen 103.
- 92/363 Mikkelin kirkonarkisto, piispantark ptk 6—7. 3. 1748.
- 93/364 *Grottenfelt*, Joroinen 101.
- 94/364 *Hornborg*, Cirkulärbref 257. — Mikkelin kirkonarkisto, piispantark ptk 17. 3. 1707.
- 95/365 *Hornborg*, Cirkulärbref 255.
- 96/365 VA Savon henkikirjat ja muut läänintilien todisteet 1728. — *Akiander*, Herdaminne. — *Salenius*, Savon lukkarit, HArk 17 323—357. — *Aschan*, Matrikel 1—30. — *Boman*, Matrikel 51—78. — *Sirén*, Matrikel 117—156. — *Hornborg*, Matrikel. — *Soikkeli*, Kanttorit ja urkurit.
- 97/365 *Wirilander*, Upseeristo 123.
- 98/366 *Hornborg*, Cirkulärbref 100—111, 112, 125, 129, 138.
- 99/367 *Manninen*, Kangasniemi I 350—351. — *Grottenfelt*, Joroinen 81—82.
- 100/367 SKMA Kangasniemen kirkonarkisto I/1/III, kirkkoherra Cygnaeus Savon ja Savonlinnan läänin papistolle 24. 9. 1742.
- 101/367 Kangasniemen srk:n arkisto, pitäjäkokouksen ptk 1. 9. 1799. — *Hornborg*, Cirkulärbref 182.

3. Sotilashullinto

- 102/368 *Wijkander* 197—260.
- 103/369 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 2. 4. 1754 ja maah De Geer KM:lle 21. 3. 1758. — *Juvelius*, Varamieslaitos, HArk 31 17—39.
- 104/369 RA Maah Ramsay KM:lle 6. 5. 1771, 7. 4., 29. 9. ja 28. 10. 1773; maah Boije KM:lle 7. 10. 1776; maah Riddercreutz KM:lle 7. 11. 1776. — *Grill*, Finska armén 556.
- 105/370 RA Maah Frisenheim KM:lle 24. 9. 1726; Suur-Savon rval 2. §/1746 ja 7. §/1738; maaherranviraston promemoria 14. 6. 1775.
- 106/370 VA Militaria 491, Savon jalkaväkirykmentin pääkatselmusrulla 1735.
- 107/370 RA Sota- ja kamarikollegio KM:lle 11. 3. 1806.
- 108/370 RA Suur-Savon rval 2. §/1738, 8. §/1746, 3. §/1746 (Joonas Hokkanen), 7. §/1751; Sota- ja kamarikollegio KM:lle 11. 3. 1806. — Vrt *Gahm Persson* IV 1024.
- 109/371 *Modée* II 1416—1417. — RA Maah v. Ditmer KM:lle 21. 8. 1739; Suur-

- Savon rval 7. ja 9. §§/1751. — *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 709—711. — SKMA Kym lknsl D/I/31, Porvoon konsistori maah Ramsaylle 2. 10. 1769 liitteineen.
- 110/371 SKMA Kym lknsl D/I/22/b, Pikku-Savon rval 16. §/1760.
- 111/372 RA Maaherranviraston promemoria 14. 6. 1775. — *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet II 712 ja III 846.
- 112/372 *Nurmio*, Suomen sotalaitos viiden vuosisadan aikana 32—38.
- 113/373 VA Militaria 491 ja 492, Savon jalkaväkirykmentin pääkatselmusrullat 1735 ja 1775. — *Grill*, Finska armén 557.
- 114/373 VA Militaria 535, Karjalan rakuunaeskadroonan pääkatselmusrulla 27. 8. 1767.
- 115/373 *Grill*, Finska armén 496. — RA Maah Boije KM:lle 3. 10. 1778.
- 116/374 Maah Gyllenborgin vpvkertomus 6. 10. 1746, Documenta historica VII 10. — *Huuskonen*, Savon jääkärirykmentti 23—32.
- 117/377 *Huuskonen*, Savon jääkärirykmentti 36—103.
- 118/377 *Nurmio*, Suomen sotalaitos viiden vuosisadan aikana 32—38.
- 119/377 *Generalstaben*, Sveriges krig I 159—163.
- 120/377 *Huuskonen*, Savon jääkärirykmentti 145—149.
- 121/377 *Roos*, Militieboställen 339—342, 349—352. — *Sama*, Officersboställen 28—33, 61—62.
- 122/378 RA Sota- ja kamarikollegio KM:lle 22. 7. 1761. — *Roos*, Officersboställen 28—33. — *Grill*, Finska armén 495. — Valtioninventaario 1871.
- 123/379 *Gahm Persson* IV 1020.
- 124/380 VA Militaria 491 ja 492, Savon jalkaväkirykmentin pääkatselmusrullat 1735 ja 1775. — SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 1773.
- 125/380 *Modée* II 1165.
- 126/380 VA ja KrA Savon jalkaväki- ja Karjalan rakuunarykmentin pääkatselmusrullat 1721—1806.
- 127/382 RA Pikku-Savon rval 2. §/1738.
- 128/382 *Huuskonen*, Savon jääkärirykmentti 221—246. — *Adlersparre*, Krigs-Samlingar IV 309—418 ja karttaliite 13.
- 129/383 *Huuskonen*, Savon jääkärirykmentti 246—249.

4. Oikeuslaitos

- 130/384 *Holmberg*, Suomen tuomiokunnat ja kihlakunnantuomarit.
- 131/384 SKMA Kym lknsl D/I/1, ja A/III/1, Turun hovioikeus maah Stiernstedtille 13. 8. 1743, liitteenä ote Porvoon hiippakunnan papiston vpvvalituksesta 3. §/1741, maah Stiernstedt Turun hovioikeudelle 6. 3. 1745.
- 132/386 RA Suur-Savon rval 18. §/1746.
- 133/386 RA Suur-Savon rval 13. ja 15. §§/1760.
- 134/386 SKMA Kym lknsl D/I/1, Turun hovioikeus maah Stiernstedtille 4. 1. ja 9. 11. 1744.
- 135/386 SKMA Kym lknsl D/I/6, khlktuomari Wijkman maah Stiernstedtille 17. 9. 1743; A/III/3, maah Wrede kenr. kuv. v. Rosenille 31. 12. 1749.

- 136/387 RA Maah Boije KM:lle 10. 4. 1780.
- 137/387 RA Maah Boije KM:lle 5. 3. 1781, liitteenä maah Riddercreutzin kirje Kuopion lääninhallitukselle 27. 2. 1781.
- 138/387 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 1773; D/I/28/b, ja D/I/29/c, tuomari Ahlequist maah Ramsaylle 20. 1. 1766 ja 10. 1. 1767, liitteinä Turun hovioikeuden valtikirjan jälj. 11. 1. ja 20. 12. 1766.
- 139/387 SKMA Kym lknsl D/I/28/b, khlktuomari Mallén maah Ramsaylle 7. 5. ja 4. 11. 1766 ja tuomari Ahlequist samalle 17. 5. ja 30. 9. 1766.
- 140/389 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 1773. — RA Suur-Savon rval 10. §/1726. — VA 0030 leht 45—46, Iisalmen talvikär 1727.
- 141/389 SKMA Kym lknsl A/II/1, maah De Geerin matkaselostus 6. 3. 1784.
- 142/389 RA Maah Frisenheim KM:lle 10. 8. 1727. — SKMA Kym lknt D/I/1, Turun hovioikeus maah Stiernstedtille 2. 11. 1744; Kym lknsl D/I/24/b, krvouti Martini maah De Geerille 10. 6. 1762.
- 143/390 RA Pikku-Savon rval 21. §/1755. (Tämä nootti viittaa tekstissä riville 16 ylhäältä lukien).
- 144/390 SKMA Kym lknsl D/I/22/b, Pikku-Savon rval 12. §/1760; Kym lknt D/I/1, Turun hovioikeus maah Stiernstedtille 8. 10. 1744.
- 145/390 VA 8787 leht 2162, Savon läänintilien todisteet 1728.
- 146/392 RA Pikku-Savon rval 2. §/1731; kamarikollegio KM:lle 10. 4. 1734.
- 147/392 Valtakunnan Laki 115.
- 148/392 VA 0037 leht 6—7, Rantasalmen talvikär 1734; 0040 leht 106—118, Kuopion talvikär 1737; 0050 leht 852—853, Joroisten syyskär 1749. — SKMA Kym lknsl D/I/18/b, khlktuomarit Mallén ja Ahlequist maah Ramsaylle 7. ja 17. 5., 30. 9. ja 4. 11. 1766; A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 30. 3. 1773.
- 149/392 *Rissanen*, Iisalmi 385—386. — *Grottenfelt*, Joroinen 146—148. — *Terho*, Ristiina 192. — *Soininen*, Rantasalmi 443—444. — *Manninen*, Kangasniemi I 179—180. — Pitäjänkokousten pöytäkirjoja erittäinkin seuraavista kirkonarkistoista: Pieksämäki 1806 ja 1807, Mikkeli 1814, Puumala 1821, Juva 1822, Sulkava 1821 ja 1839, Mäntyharju 1826.
- 150/393 VA 8787 leht 2158, Savon läänintilien todisteet 1728.
- 151/393 SKMA Kym lknt D/I/1, Turun hovioikeus maah Stiernstedtille 22. 6. 1744; A/I/1, maah Wrede valtiokonttorille 4. 8. 1747. — *Nikander*, Lovisa I 24—25, kaupungin kartta 1753. — Valtakunnan Laki 115.
- 152/393 SKMA Kym lknsl D/I/24/a, khlktuomari Rehbindér maah De Geerille 12. 1. 1762. — RA Maah De Geer KM:lle 7. 4. 1763; maah Boije KM:lle 8. 6. 1776, 10. 6. ja 16. 7. 1777; maah v. Wright KM:lle 17. 9. 1782; maah Ramsay KM:lle 3. 9. 1799.
- 153/393 VA VSV 8/1839, kuv Ramsayn kertomus 6. 10. 1840.
- 154/394 VA 0041 leht 505, Kuopion syyskär 1738. — SKMA Kym lknsl D/I/18/b, krvouti Masalin maah Nordenskiöldille 18. 11. 1756.
- 155/394 SKMA Kym lknsl D/I/28/b, khlktuomari Rehbindér maah Ramsaylle 16. 1. 1766. — RA Maah De Geer KM:lle 7. 4. 1763.
- 156/394 Esimerkiksi Mäntyharjun kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 27. 12.

- 1806; Kangasniemen kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 6. 5. 1810 ja 8. 11. 1811.
- 157/396 SKMA Kym lknsl D/I/28/b, krvouti Masalin maah Ramsaylle 15. 11. 1766. — Mikkelin pitäjän kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 24. 5. 1807.
- 158/396 Leppävirran kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 1. 6. 1783, päiväämätön 1797, 26. 11. 1843. — VA VSV 8/1839, kuv Ramsayn kertomus 6. 10. 1840.
- 159/396 Esimerkiksi Kangasniemen pitäjänkokouksen ptk 5. 5. 1805.
- 160/398 Valtakunnan Laki 181. — *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 788. — Vrt esim *Isogaeus*, Carla Seger-Skiöld.
- 161/398 SKMA Kym lknsl D/I/28/b, ja D/I/30/b, krvoudit Martini ja Masalin maah:lle 18. 6. 1766 ja 16. 3. 1768.
- 162/399 Ristiinan kirkonarkisto, väestömuutostaulu 1771.
- 163/399 Valtakunnan Laki 215.
- 164/399 SKMA Kym lknsl D/I/29/c, krvouti Masalin maah Ramsaylle 11. 2. 1767.
- 165/399 *Grottenfelt*, Joroinen 144.

5. Säätiedustus

- 166/400 *Modée* I 506. — *Naumann*, Sveriges riddarhus 309—311.
- 167/402 *Carlsson*, Ståndsuplicering 93—94.
- 168/402 RA Maah Carpelan KM:lle 15. 4. 1786.
- 169/402 Leppävirran kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 9. 2. 1800.
- 170/403 VA Militaria 553, Karjalan rakuunaeskadroonan vpmiesvaalin ptk 25. 9. 1778.
- 171/403 *Paloposki*, Savon valtiopäiväedustus, HArk 55 424.
- 172/403 *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 787.
- 173/404 *Paloposki*, Savon valtiopäiväedustus, HArk 55 455.
- 174/404 RA Maah v. Ditmer KM:lle 6. 3. ja 2. 4. 1741.
- 175/404 RA Maah Stiernstedt KM:lle 5. 8. 1741, liitteenä valtiopäivämiesten päiväämätön anomus.
- 176/405 RA Maah Stiernstedt KM:lle 29. 9. 1742 ja 6. 10. 1743.
- 177/405 *Paloposki*, Savon valtiopäiväedustus, HArk 55 441.
- 178/406 *Modée* I 635 ja II 1579.
- 179/406 RA Maah Frisenheim KM:lle 18. 5. 1727.
- 180/407 RA Suur-Savon rval 20. §/1746. — *Modée* I 272.
- 181/408 SKMA Kangasniemen kirkonarkisto I/III/1, kontrahtirovasti Heinrichius papistolleen 23. 7. 1746, Porvoon konsistori papistolle 27. 10. 1746.
- 182/408 *Paloposki*, Savon valtiopäiväedustus, HArk 55 462—463.
- 183/408 Vrt esimerkiksi Pohjanmaan edustajiin nähden *Alanen*, Etelä-Pohjanmaa IV:I 348 ja *Halila*, Pohjois-Pohjanmaa V 152—153. — *Jutikkala*, Suomen talonpoika 276—278.
- 184/409 *Paloposki*, Savon valtiopäiväedustus, HArk 55 457.
- 185/409 *Jutikkala*, Vapauden aika, Suomen historian käsikirja I 525.
- 186/409 Vrt *Halila*, Talonpoikaissäädyn valtiopäivämiesvaaleista, HArk 54 299—306.
- 187/410 SKMA Kym lknsl D/I/23/b, krvoudit Meinander ja Martini maah De Geerille 7. ja 22. 1. 1761, liitteinä otteita pitäjänkokousten pöytäkirjoista.

- 188/410 *Jutikkala*, Suomen talonpoika 270.
 189/410 *Modée* I 376, 506.
 190/412 RA Suur-Savon rval 10. §/1738.
 191/414 RA Suur-Savon rval, allekirjoitettu Mikkelissä 22. 12. 1722.
 192/414 SKMA Kym lknsl D/I/31/b, Pikku-Savon rval 9. ja 10. §§/1769; khlktuomari Reh binder maah Ramsaylle 27. 2. 1769.
 193/415 RA Pakku-Savon rval 22. ja 11. §§/1755.
 194/416 Luetteloita talonpoikaisedustajista: *Mårtensson*, Bondeständets ledamöter; 34—190; *Paloposki*, Savon valtiopäiväedustus, HArk 55 462—463; *Hytönen*, Talonpoikaissäädyn historia I 11—12.
 195/417 *Mårtensson*, Bondeständets ledamöter 34—190.
 196/417 RA Pikku-Savon rval 15. §/1726, Suur-Savon rval 15., 16., 18. ja 19. §§/1746 ja 16. §/1760.
 197/418 Vrt Suur-Savon rahvaanvalistusten ingressi 22. 12. 1722.
 198/418 Vrt valtiopäiväjärjestyksen 7. §/1723, *Modée* I 506.
 199/418 *Cederberg*, Vapauden aika II 190, 193, 531—532. — *Renvall*, Talonpoika myssyjohtajana, HAik 1960.
 200/419 Haukivuoren kirkonarkisto, pitäjäkokoituksen ptk 26. 2. 1809; samoin Kangasniemi 26. 2. 1809, Pieksämäki 26. 2. 1809 ja Mikkeli 5. 3. 1809. — *Hytönen*, Talonpoikaissäädyn historia I 10.
 201/420 *Hytönen*, Talonpoikaissäädyn historia I 11, 12, 14, 15, 20.

VI HUOLTOLAITOS

1. Vaivaishoito

- 1/422 *Modée* VII 5592, VIII 7526, XIV 254.
 2/423 *Louhivuori*, Köyhäinhoitorasitus 7—49. — *Piirainen*, Kylänkierrolta 27—86.
 3/424 Mikkelin pitäjän kirkonarkisto, piispantark ptk:t 25. 1. 1728 ja 6. 2. 1737.
 4/424 Mäntyharjun kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 11. 9. 1736.
 5/426 Mikkelin pitäjän ja Leppävirran kirkonarkistot, sekä PTA C/f/1, piispantark ptk:t 1723—1764; Porvoon tkptl:n kiertokirje 5. 5. 1736, *Hornborg*, Cirkulärbref 67.
 6/426 PTA C/f/2, piispantark ptk:t 1750—1796 ja Savon seurakuntien pitäjänkokousten pöytäkirjoja 1794—1796.
 7/427 *Jurva*, Kuopio, HArk 38 39—40.
 8/428 Suonenjoen kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 10. 5. 1772.
 9/428 Joroisten, Karttulan ja Mäntyharjun kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 27. 11. 1774, 28. 8. 1781, 22. 6. 1764 ja 5. 6. 1785.
 10/429 Kangasniemen kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 12. 10. 1788 ja 6. 1. 1789. — *Manninen*, Kangasniemi I 370.
 11/429 Iisalmen pitäjän, Nilsiä, Maaningan ja Karttulan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 26. 4. 1818 ja 4. 7. 1832; 3. 5. 1818 ja 19. 8. 1820; 3. 5. 1818; 3. 4. 1796 ja 12. 9. 1804. — *Rissanen*, Iisalmi 368.
 12/430 Haukivuoren, Iisalmen pitäjän, Mäntyharjun ja Sulkavan kirkonarkistot,

- pitäjänkokousten ptk:t 9. 8. 1840, 29. 10. 1843 ja 3. 3. 1847; 6. 12. 1840 ja 15. 8. 1841; 12. 1. 1834; 1. ja 8. 2. 1835.
- 13/430 Mikkelin pitäjän kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 5. 8. 1821.
- 14/432 Juvan, Iisalmen pitäjän ja Sulkavan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 5. ja 26. 5. 1822; 18. 12. 1831; 9. 3. 1834.
- 15/432 Juvan ja Sulkavan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 30. 9. 1809; 9. 3. 1834. — *Piirainen*, Kylänkierrolta 99.
- 16/432 *Piirainen*, Kylänkierrolta 99—100.
- 17/434 Iisalmen pitäjän, Maaningan ja Haukivuoren kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 26. 4. 1818; 3. 5. 1818; 2. 10. 1818. — *Rissanen*, Iisalmi 368.
- 18/434 Sulkavan ja Mikkelin pitäjän kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 27. 1. 1828; 29. 8. 1819.
- 19/434 *Manninen*, Kangasniemi I 374.
- 20/434 *Terho*, Ristiina 203.
- 21/435 *Manninen*, Kangasniemi I 369.
- 22/435 *Forsman*, Kirkollisten olojen uudistus 239. — *Suolahti*, Papisto 149.
- 23/435 *Soininen*, Rantasalmi 416.
- 24/436 *Soininen*, Rantasalmi 416—417.
- 25/436 *Rissanen*, Iisalmi 367.
- 26/436 *Terho*, Ristiina 201.
- 27/437 Heinäveden kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 1. 8. 1813.
- 28/437 Maaningan, Juvan Suonenjoen, Iisalmen pitäjän, Nilsiä, Heinäveden ja Mikkelin pitäjän kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 28. 12. 1817; 2. 8. 1818; 22. 3. 1818; 26. 4. 1818 ja 20. 6. 1819; 3. 5. 1818; 15. 4. 1820; 3. 9. 1820.
- 29/438 Puumalan, Säamingin, Juvan, Suonenjoen ja Karttulan pitäjänkokousten ptk:t 5. 10. 1845; 23. 8. 1846; 18. 7. 1847; 19. 10. 1851 ja 21. 11. 1852; 18. 7. 1852.
- 30/438 Mikkelin pitäjän ja Sulkavan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 3. 9. 1820 ja 31. 10. 1841.
- 31/438 Sulkavan, Nilsiä ja Puumalan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 21. 11. 1841; 24. 10. 1841; 31. 1. 1847.
- 32/438 *Piirainen*, Kylänkierrolta 33. — Rantasalmen kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 20. 4. 1806.
- 33/439 VA ja TPA, Savon rovastikuntien väkilukutaulut 1749—1870.
- 34/439 *Manninen*, Kangasniemi I 372. — *Rissanen*, Iisalmi 368. — Pieksämäen, Maaningan, Nilsiä, Leppävirran ja Juvan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 11. 10. 1818; 28. 12. 1817; 3. 5. 1818; 7. 6. 1818; 13. 1. 1833.
- 35/440 Iisalmen pitäjän kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 19. 1. 1777 ja 30. 7. 1780.
- 36/440 Puumalan, Iisalmen pitäjän ja Juvan kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 12. 12. 1830; 18. 12. 1831; 5. 3. 1837. — *Soininen*, Rantasalmi 424—425.
- 37/443 Sulkavan kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 11. 3. 1838 ja 21. 11. 1841.
- 38/443 Karttulan kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 23. 12. 1838.

- 39/443 Iisalmen pitäjän ja Kiuruveden kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 26. 8. 1832; 16. 8. 1840 ja 3. 10. 1841.
- 40/444 'Mikkelin Ilmoituslehti' N:o 2/1862, "Kerjäläisistä ja loismiehistä eli ihtolevaisista".

2. *Terveys ja sairaus, tauti ja taudin tausta*

- 41/446 PTA ja TPA sekä tekstissä mainitut kirkonarkistot, Savon rovasti- ja seurakuntien väestönmuutostaulut sanotuilta vuosilta.
- 42/448 *Colliander*, Berättelse 1765, Medicinal—Werkets Tilstånd i Riket 315—316.
- 43/448 *Ståhl*, Embets—Berättelse, Läkaren och Naturforskaren XI 182—183.
- 44/449 *Colliander*, Berättelse 1765, Medicinal—Werkets Tilstånd i Riket 316.
- 45/450 Edellä mainittu lähde, sivut 318—319.
- 46/450 Kansanrunousarkisto, H. Laitisen kokoelma E/13/10 sivu 19. — *Manninen*, Kangasniemi I 231.
- 47/450 *Colliander*, Berättelse 1765, Medicinal—Werkets Tilstånd i Riket 315.
- 48/452 STSA D/XXI/1, "Muutamia tarpellisia neuvoja sille yxin-kertaiselle Maanmiehelle" 2. 6. 1813.
- 49/454 *Ståhl*, Embets—Berättelse, Läkaren och Naturforskaren XI 178—179.
- 50/454 Edellä mainittu lähde, sivut 179—180.
- 51/454 Edellä mainittu lähde, sivut 178—179.
- 52/455 *Suolahti*, Pappilat 210.
- 53/455 *Colliander*, Berättelse 1765, Medicinal—Werkets Tilstånd i Riket 319—323.
- 54/456 RA Lääninkirurgi Geisse maah Boijelle 3. 12. 1776. — SKMA Kym lknsl D/I/28/b, krvouti Martini maah:lle 9. 4. 1766.
- 55/458 Vrt esimerkiksi 'Inrikes Tidningar' N:o 20/1776 (Leppävirta) ja N:o 79/1776 (Rantasalmi), 'Stockholms Veckoblad' N:o 122/1776 (Rantasalmi, Heinävesi, Kerimäki).
- 56/458 RA Maah Boije KM:lle 28. 10. 1776 ja rykmentinvälskäri Marckoun raportti 15. 9. 1776.
- 57/458 Rantasalmen, Pieksämäen ja Kiuruveden kirkonarkistot, väestönmuutostaulut 1776.
- 58/458 RA Maah Frisenheim KM:lle 9. 4., 17. 4. ja 21. 5. 1737.
- 59/459 SKMA Kym lknsl D/a/1, Heinolan piirilääkäri virkakertomus 1822.
- 60/459 RA Maah Boije KM:lle 28. 10. ja 16. 12. 1776, rykmentinvälskäri Marckou maah:lle 3. 12. 1776.
- 61/459 PTA ja TPA, Savon rovastikuntien väestönmuutostaulukot sanotuilta vuosilta.
- 62/460 *Hjelt*, Medicinalverket II 114.
- 63/461 *Suolahti*, Pappilat 205.
- 64/461 Vrt *Cederberg*, Vapauden aika I 110—111.
- 65/461 *Hjelt*, Medicinalverket II 368. — RA Maah Frisenheim KM:lle 16. 7. 1730.
- 66/462 *Hjelt*, Medicinalverket II 368—369, 375—376.
- 67/462 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 11. 6. 1754.
- 68/462 RA Maah Ramsay KM:lle 28. 3. 1768.
- 69/462 RA Maah v. Wright KM:lle 28. 9. 1785; maah Carpelan KM:lle 16. 4.

1788. — Porvoon tkptl:n kiertokirje 28. 7. 1783, *Hornborg*, Cirkulärbref 260. — *Hjelt*, Medicinalverket II 382.

70/463 *Hjelt*, Medicinalverket II 383—385. — *Johnsson*, Kuopion ja Mikkelin läänien lääkintälaitos, Duodecim 45 221.

71/463 Mainittujen seurakuntien alkuperäiset väestömuutostaulut. — *Hjelt*, Medicinalverket II 390.

3. Lääkintä ja terveydenhoito

72/464 *Julin*, Pestsjukdomen 1800, Läkaren och Naturforskaren XIII 275.

73/465 *Krohn*, Kertomuksia III 34. — 'Suomi' 1864 66. — *Hjelt*, Medicinalverket II 281.

74/465 *Colliander*, Berättelse 1765, Medicinal-Werkets Tilstån i Riket 317.

75/466 *Colliander*, Berättelse 1769, Medicinal Werkets Tillstånd i Riket 440—441.

76/466 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 11. 6. 1754.

77/467 *Ståhl*, Embets—Berättelse, Läkaren och Naturforskaren XI 180—181.

78/467 *Kuusi*, Sananlaskuviisauks, saunasananlaskut.

79/467 *Putkonen*, Siveyden Oppi 112—113.

80/468 *Suolahti*, Papisto 63—64. — Vrt *Tepponen*, Pieksämäki 117—118.

81/468 SKMA Kym lknsl D/I/20/b, Porvoon konsistori maah De Geerille 9. 1. 1758.

82/468 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 11. 6. 1754.

83/469 VA Iisalmen pitäjän kuolleiden luettelon jälj 13. 12. 1736. Tekstissä nootinumero on virheellisesti merkitty 84:ksi.

84/471 RA Maah Nordenskiöld 11. 6. 1754 ja 8. 10. 1754.

85/471 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 8. 10. 1754.

86/472 *Johnsson*, Piirilääkärit, SSV XI 8—9. — *Cederberg*, Vapauden aika I 110.

87/473 SKMA Kym lknsl D/I/16/b, khlktuomarit v. Schele ja Rehinder maah Nordenskiöldille 13. 2. ja 8. 5. 1754, liitteinä oteita käräjäpöytäkirjoista 1753—1754.

88/473 *Johnsson*, Piirilääkärit, SSV XI 24.

89/473 RA Maah De Geer KM:lle 23. 8. 1757.

90/473 *Johnsson*, Piirilääkärit, SSV XI 24—25. — RA Maah Ramsay KM:lle 4. 2. 1772.

91/473 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 11. 6. 1754.

92/474 RA Maah:t De Geer ja Ramsay KM:lle 7. 8. 1764; 20. 7. 1767 ja 28. 3. 1768.

93/474 SKMA Kym lknsl E/123/a, maah De Geerin ohjesääntö 1763.

94/475 SKMA Kym Lknsl A/II/1, maah Ramsayn matkaselostus 13—26. 1. 1773. — *Hjelt*, Medicinalverket II 101—102.

95/475 RA Maah Boije KM:lle 16. 7. 1776, liitteenä Geissen todistus 16. 7. 1776.

96/476 *Hjelt*, Medicinalverket II 114. — *Johnsson*, Piirilääkärit, SSV XI 9, 11.

97/477 RA Piirilääkäri Dahlgren maah Boijelle 13. 10. 1775.

98/478 RA Maah Boije KM:lle 16. 7. 1776.

99/479 *Johnsson*, Piirilääkärit, SSV XI 9—118. — *Sama*, Kuopion ja Mikkelin läänien lääkintälaitos, Duodecim 45 212—250.

100/479 RA Maah Ramsay KM:lle 19. 12. 1772.

- 101/479 *Johnsson*, Piirilääkärit, SSV XI 1. — *Sama*, Kuopion ja Mikkelin läänien lääkintälaitos, Duodecim 45.
- 102/480 *Ekmark*, Embets—Relation, Läkaren och Naturforskaren IX 235—238.
- 103/480 *Ståhl*, Embets—Berättelser 1794, Läkaren och Naturforskaren XII 40.
- 104/480 SKMA Kym lknsl D/I/29/c, piirilääkäri Colliander maah Ramsaylle 8. 4. 1767.
- 105/482 *Sama* lähde kuin edellä.
- 106/482 SKMA Kym lknsl D/a/1, Heinolan piirilääkärin virkakertomus 1822.
- 107/482 Kirkkolaki 1686 136—137.
- 108/484 *Suolahti*, Pappilat 21.
- 109/484 Iisalmen pitäjän ja Nilsiäen kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 4. 3. 1780 ja 22. 6. 1783.
- 110/485 *Modée* V 3124, 3252, 3283. — *v. Bonsdorff*, Kameral-Lagfarenhet III 811—815. — Porvoon tkptl:n kirtokirjeet 10. 5. 1750, 6. 4. 1751, 16. 3. 1754, 10. 10. 1765, 9. 9. 1776, 7. 10. 1778, 24. 3. 1781, 13. 4. 1785, 13. 2. 1788, 1. 6. 1799 ja 9. 7. 1800; *Hornborg*, Cirkulärbref 145—157.
- 111/485 Porvoon tkptl:n kiertokirjeet 11. 6. 1792, 6. 5. ja 23. 10. 1794; *Hornborg*, Cirkulärbref 149—150. — *Hjelt*, Medicinalverket III 104.
- 112/485 *Hjelt*, Medicinalverket III 104—106.
- 113/486 *Johnsson*, Kuopion ja Mikkelin läänien lääkintälaitos, Duodecim 45 220—221.
- 114/486 *Sama* lähdekohta kuin edellä.
- 115/486 Edellä mainittu lähde, sivu 218.
- 116/487 Mäntyharjun ja Haukivuoren kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 22. 8. 1830 ja 18. 11. 1804.
- 117/487 Vrt esimerkiksi Mäntyharjun pitäjänkokousten ptk:t 6. 1. 1832, 19. 11. 1837 ja 23. 5. 1841, Maaningan 30. 1. 1820, Juvan 15. 7. 1849 ja Haukivuoren 8. 7. 1804.
- 118/488 RA Maah Nordenskiöld KM:lle 23. 7. 1754 ja 8. 10. 1854 liitteenä Collegium Medicumin hoito-ohje 25. 10. 1754.
- 119/489 Puumalan kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 18. 9. 1831.
- 120/490 Sulkavan kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 18. 9. 1831 ja 31. 7. 1831.
- 121/490 *Strömberg*, Sjukdoms-Kronik' 13—29.
- 122/490 Mikkelin pitäjän, Juvan, Puumalan ja Kangasniemen kirkonarkistot, pitäjänkokousten ptk:t 24. 7. 1831; 24. 7. 1831 ja 19. 6. 1836; 19. 6. 1836; 27. 8. 1848 ja 24. 8. 1794.
- 123/490 Savon seurakuntien alkuperäiset väestönmuutostaulut mainituilta vuosilta.
- 124/491 *Colliander*, Berättelse 1769, Medicinal Werkets Tillstånd i Riket 437.
- 125/491 RA Maah v. Wright KM:lle 28. 9. 1785.
- 125a/491 *Ståhl*, Koppypmnings-Journal 1796, Läkaren och Naturforskaren XIII 83.
- 126/491 Puumalan ja Pieksämäen kirkonarkistot, väestönmuutostaulut 1813—1820.
- 127/491 TPA Savon rovastikuntien väestönmuutostaulut 1812—1870.
- 128/492 Puumalan kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 19. 6. 1836.
- 129/492 Kangasniemen kirkonarkisto, pitäjänkokouksen ptk 19. 12. 1841.
- 130/493 Heinäveden kirkonarkisto, pitäjänkokousten ptk:t 24. 4. 1842 ja 28. 11. 1841.

- 131/494 *Johnsson*, Kuopion ja Mikkelin läänien lääkintälaitos, *Duodecim* 45 233—235. — *Ilmonen*, Kuopion Vanha apteekki, 'Savo' N:o 134/1957.
- 132/494 RA Maah Boije KM:lle 8. 5. 1776. — *Hjelt*, Medicinalverket III 627—637.
- 133/495 *Aspelin*, Runni, Suomen Matkailijayhdistyksen vsk 1904 86.
- 134/495 RA Maah v. Wright KM:lle 28. 9. 1785. — *Rissanen*, Iisalmi 333. — *Ståhl*, Embets-Berättelse, Läkaren och Naturforskaren XI 164—170.
- 135/496 *Ståhl*, Embets-Berättelse, Läkaren och Naturforskaren XI 164—170.—
Sama, Embets-Berättelser 1794, Läkaren och Naturforskaren XII 40—41.
- 136/497 *Aspelin*, Runni, Suomen Matkailijayhdistyksen vsk 1904 87.
- 137/497 Sama lähde kuin edellä, sivut 87—88.
- 138/497 *Hjelt*, Medicinalverket III 636—637. — Ristiinassakin oli mineraalilähde, jota parisenkymmentä juojaa oli ”jo pitkät ajat käyttänyt ilman lääkäriä ja enimmäkseen varsin vähin mukavuuksin”. 'Helsingfors Tidningar' N:o 95/1835.
- 139/497 *Isäni* muistitietoa.